

Ponedjeljak, 9. Septembar 2002.
Svedok Džon Ždrilić (John Zdrilic)
Svedok Olivera Antonić-Simić
Svedok Filip Ku (Philip Coe)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Rajnefeld (Ryneveld). Sada ćemo da nastavimo sa svedočenjem gospodina Ždrilića (John Zdrilic). S obzirom da smo počeli da njegovim svedočenjem prošle nedelje u ponedjeljak, nadam se da svedok ima na umu da je još pod zakletvom koju je dao.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da, hvala, časni Sude. Gospodine Ždriliću, ukoliko se ja dobro sećam poslednjeg dana vašeg svedočenja, vi ste diskutovali o dokumentu koji ste pripremili pod naslovom "Aneks JZ-1" i ukoliko se dobro sećam, tada ste nam rekli da se tu radi o imenima jedne određene porodice, kao i da dokument predstavlja porodično stablo. Pomenuli ste, koliko se sećam i svrhu same legende: krst pored imena znači da se ovi ljudi smatraju mrtvim ili nestalim, da li je to tačno?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Osenčena i podvučena imena, šta je to predstavljalo?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To su osobe koje su prošle DNK analize u madridskim laboratorijama u Španiji (Spain) i za koje se sada ispostavilo da su u vezi sa ostacima pronađenim na mestu ekshumacije u Batajnici u Srbiji.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da, dobro. Sada ste nam dostavili još četiri dodatka, pa bih da se pozabavimo sa jednim posebno, ukoliko mogu. On je pod oznakom "JZ-2". Da li ga imate kod sebe? Da li to možete da stavite na grafoskop? Ukratko, gospodine Ždriliću, da li možete da nam kažete, da kažete Sudu šta predstavlja ovaj dokument?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: "JZ-2" je još jedno porodično poglavlje, glave porodice su Vesel (Vesel Berisha) i Hava Beriša (Hava Berisha). Sve osobe u ovom delu pripadaju Berišama (Berisha) osim u slučaju kada se pominju neki drugi. Naravno, ovo uključuje decu, unuke. Tu su i druga imena osenčena, što može da se vidi. To su takođe osobe koje su identifikovane u DNK analizama sprovedenim u Španiji.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ponovo krst pored imena osobe znači da se smatra nestalim ili mrtvim, da li je to tačno?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno. Krstovi se nalaze pored imena ljudi za koje se smatra da su stradali u incidentu u kafiću u Suvoj Reci (Suhareke), a koji se desio 26. marta. Takođe se vide zvezdice pored nekih imena, ako pogledate legendu. Te zvezdice označavaju osobe čija su tela ekshumirana u Suvoj Reci 1999. godine. Dakle osobe koje su prošle proces ekshumacije označene su zvezdicom pored imena.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da, dobro. Tu su i dve osobe čija su imena podvučena. Šta to znači?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ova dva podvučena imena, kao što ovde vidite, prvo pripada Vjolci Beriša (Vjollca Berisha), staroj 36 godina i njenom sinu Gramozu (Gramoz Berisha), starom osam godina. Oboje su preživeli incident u kafiću u Suvoj Reci.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dobro. Konačno da li sada možemo da se vratimo na dokument "JZ-3", ali prvo zbog konciznosti, ovde se takođe radi o porodičnom stablu, je li tako? Legenda je, takođe, ista, mislim pokazuje isto? Kad to kažem, mislim na krstove i zvezdice.

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da. To je tačno. Ovo je porodično stablo porodice Faika (Faik Berisha) i Bahrije Beriša (Bahrija Berisha).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dobro. Mene posebno ingeresuje ime u sredini. Ime koje je podvučeno je dete, mislim. Izvinjavam se, podvučeno ime, šta ono predstavlja?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Mislim da pričate o Šihreti Beriša (Shyhrete Berisha), staroj 37 godina. Ona je supruga Nedžada Beriše (Nexhat Berisha), sina Faika i Bahrije. Šihreta je osenčena i podvučena, ona je takođe preživela incident u kafiću u Suvoj Reci 1999. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I vi, kao istražitelj, da li znate da li je ta osoba svedočila u ovom procesu ili nije?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To je tačno, Šihrete Beriša je dala dokaze u ovom slučaju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sada, gospodine, samo da to ...

SUDIJA KVON: Gospodine Rajnefeld, da li je Šihrete Beriša bila svedok...

TUŽILAC RAJNEFELD: Da.

SUDIJA KVON: Ona je bila svedok ovde?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, časni Sude. Ona je svedok i to je bila svrha ovog pitanja.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da li ovi dodaci mogu da budu označeni kao dokazi u ovom slučaju, časni Sude?

SUDIJA MEJ: Da, mogu.

sekretar: Biće označeni kao dokazni predmet Tužilaštva broj 314.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam. Sada samo kratko, uz izvinjenje ukoliko se ponavljaju neka pitanja od prethodnog dana, ali rezimiramo. Gospodine, mi smo već označili španski izveštaj kao dokaz u ovom procesu. Kao rezultat prijema španskog izveštaja i kao rezultat vaših saznanja do kojih ste došli tokom istrage, da li ste sad u stanju da procenite koliko je ljudi stradalo u incidentu u kafiću u Suvoj Reci i koji su sahranjeni u Batajnici u Srbiji?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Do današnjeg dana, računajući i nepoznati fetus, ukupno je 11 ljudi indetifikovano.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: 11 ukupno, ali koliko ukupno onih koji su nam poznati iz incidenta u kafiću u Suvoj Reci je indetifikovano u Batajnici?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Približno 44, 48 ljudi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sada, gospodine, dve druge oblasti. Prva oblast o kojoj želim da vas pitam je: tokom vašeg službovanja u kancelariji Tužilaštva, da li ste bili u prilici da vidite dokumentaciju koja ističe prepisku između kancelarije Tužilaštva ili Tribunala i srpskih vlasti u bivšoj Saveznoj Republici Jugoslaviji?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, jesam.

TUŽILAC RAJNEFELD: I konkretno, gospodine, možda uz pomoć poslužitelja, pokazaću vam paket od desetak dokumenata koji su osenčeni. Ukoliko vam dodam ceo paket, možda možemo da jedan po jedan deo stavimo na grafoskop. Časni Sude, bez obzira što sam predstavio kratak rezime, želim da vam pokažem dokumente na grafoskopu i pitam svedoka za ova dokumenta. Ukoliko možete da ih stavite... Izvinjavam se. Imamo dodatne kopije...

SUDIJA MEJ: Gde je to u izjavi?

TUŽILAC RAJNEFELD: Ovaj dokument nije u izjavi, časni Sude, vi se sećate da smo tokom razgovora o tome da li da Tužilaštvo pozove Kevina Kertisa (Kevin Curtis) ili ne, bili su predloženi neki dokumenti koji bi inače bili uvršteni u spis putem gospodina Kertisa, koje bi isto tako mogao da uvede gospodin Ždrilić i taj metod smo mi smatrali najboljim i najpraktičnijim da ova dokumenta uvrstimo u spis.

SUDIJA MEJ: Pa dobro, ako biste mogli da objasnite koja je važnost ovih dokumenata za ovo suđenje?

TUŽILAC RAJNEFELD: Pa, časni Sude, da. Deo relevantnosti za ovo suđenje je u tome što nam je dužnost da pokažemo da je deo krivičnog dela u tome što je optuženi bio obavešten i ovi dokumenti jasno ističu da su od 17. marta 1998. godine do 26. marta 1999. godine stizala pisma tužiteljke Luiz Arbur (Louise Arbour), koja su tadašnjem predsedniku Miloševiću ukazivali na to da je ponašanje koje je do tada primećeno prouzrokovalo ozbiljnu zabrinutost, da se nastavlja sa počinjavanjem ozbiljnih povreda međunarodnog prava i onda upozorava tadašnjeg predsednika bivše Savezne Republike Jugoslavije da joj je bila namera da istražuje, upozorava da sve treba da se učini kako bi se sprečila buduća krivična dela, poziva gospodina Miloševića da svojim autoritetom nad podređenima spreči da se počinjavaju dalja krivična dela i da preduzme sve potrebne mere kako bi se kaznio bilo ko od podređenih, ko počinjava ozbiljne prekršaje međunarodnog humanitarnog prava na Kosovu.

SUDIJA MEJ: Ta pisma je napisala tužiteljica.

TUŽILAC RAJNEFELD: Tačno, to jest Luiz Arbur i ona su upućena gospodinu Miloševiću 26. marta 1999. godine. Drugim rečima, deo onoga šta mi ovde pokušavamo da prikažemo je da ne samo što su međunarodni predstavnici upozoravali ovog optuženog

vezano za ponašanje koje je potpuno neprihvatljivo i može predstavljati ratne zločine, već ga je i tužiteljica lično upozoravala tokom svih tih procedura. U tome je relevantnost ovih dokumenata.

SUDIJA MEJ: Dobro, razmotrićemo to.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala vam.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Uvrstićemo ovu dokumentaciju kao deo zapisnika, kao deo istorije slučaja, da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Ja predlažem, časni Sude, da vrlo, vrlo kratko stavimo svaki od tih dokumenata na projektor i samo da istaknemo neka od pisma, čisto da bi to Sudu bilo korisno, ako ništa drugo.

SUDIJA MEJ: Da. Dajte da budemo što ekspeditivniji. Da li je potrebno da to stavljamo na projektor, to je već za sumnju. Možda biste mogli da nam prenesete bitne stvari. Imamo dokumenta. Recite nam koji su važni delovi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam. I ja ću to da učinim preko ovog svedoka tako što ću da ga pitam da li se slaže s tim, ako dozvoljavate. Svedoče, prvi dokument koji imate pred sobom je 17. mart 1998. godine, radi se o pismu tužiteljice Luiz Arbur tadašnjem predsedniku Miloševiću. Da li biste se složili, gospodine, da ona u tom pismu govori kako skuplja informacije da ustanovi da li postoje osnovi za verovanje da se počinjavaju zločini na Kosovu. Konstatuje da Tribunal ima autoritet da krivično goni incidente na Kosovu i zahteva izveštaj do 26. marta 1998. godine koji se odnosi na imena ljudi koji su ubijeni, ranjeni, uhapšeni, seksualno zlostavljani, lišeni slobode, deportovani ili nasilno prebačeni sa Kosova? Da li je to ono o čemu govori to pismo?

prevodioci: Da li bi govornik mogao da uspori? Prevodioci ne mogu da stignu s prevodom.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da. Upravo sam upozoren da usporim. To je, naravno, uvek opasnost kada pokušavamo da požurimo. Gospodine, zamolio bih vas da pogledate drugi dokument koji nosi datum 14. oktobar 1998. godine, koji navodno predstavlja izjavu sa sastanka savezne Vlade, sa premijerom Momiro Bulatovićem kao predsedavajućim. Da li taj dokument potvrđuje podršku savezne Vlade sporazumu Milošević - Holbruk (Richard Holbrooke)?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, potvrđuje.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I da li iz njega takođe proizilazi da odobrava implementaciju Rezolucije Saveta bezbednosti 1199 (UN Security Council Resolution 1199) u pogledu "nadgledanja letova na Kosovu"?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Treći dokument. Ovaj nosi datum 15. oktobar 1998. godine. Da li je i ovo pismo Luiz Arbur tadašnjem predsedniku Miloševiću u kom, između ostalog, nagoveštava da ima nameru da ponovo započne istrage na Kosovu, što pre bude moguće i da vodi timove Tužilaštva u misiju vezanu za istraživanje, da se sastane sa Vladom i drugim zvaničnicima, skuplja dokaze i ispituje potencijalne svedoke i da traži obećanje da će da budu izdate vize kao odgovor molbama jugoslovenskoj ambasadi u Hagu? Da li je to suština ovog pisma?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Sledeći dokument. Časni Sude, u onoj hrpi koja je vama predata je to malo ispreturano. Ja sam pokušao da idem hronološki. Sledeći dokument je, u stvari, peti u vašoj fascikli. Datum je 4. novembar 1998. godine, to je pismo Zorana Kneževića, tadašnjeg saveznog ministra pravde Jugoslavije tužiteljki Luiz Arbur.

SUDIJA MEJ: Nisam siguran da ga imamo ovde.

TUŽILAC RAJNEFELD: Imate ga, samo što je kod vas redosled drugačiji, oprostite.

SUDIJA MEJ: Da, imam ga.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam. Gospodine Ždriliću, prema vašim saznanjima, da li ovaj dokument predstavlja odgovor na pismo gospođe Arbur od 15. oktobra, u kojem SRJ navodi razloge zbog čega ne prihvata nadležnost MKSJ za događaje na Kosovu, navodeći da je to zbog toga što tamo nije bilo rata i saopštava da kompetentne državne vlasti istražuju sva počinjena krivična dela i da su pozvani međunarodni forenzički eksperti da pomažu njihovim stručnjacima i, naravno, izražava spremnost da se nastavi njihova saradnja sa Tribunalom?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To je tačno, izgleda i na engleskom i na srpskom.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I na engleskom i na srpskom. Hvala vam. Časni Sude, sledeći dokument bi onda bio dokument broj 4, prema vašem redosledu materijala. Sledeći dokument, gospodine, nosi datum 6. novembar 1998. godine. To je pismo predsednika Suda Gabrijele Kirk Mekdonald (Gabrielle Kirk McDonald) upućeno ambasadoru Piteru Burliju (Peter Burleigh), predsedavajućem Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (UN Security Council) u Njujorku (New York). Da li vidite taj dokument?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I tu se govori o konstantnom odbijanju Savezne Republike Jugoslavije da saraduje sa Tribunalom, tako što se odbija da se daju vize istražiteljima koji žele da posete Kosovo, kao i tužiocu i govori se o tome da je stav Savezne Republike Jugoslavije da se ne prihvata nikakvo istraživanje od strane međunarodne zajednice na Kosovu, što je u suprotnosti sa Rezolucijom Saveta bezbednosti. I da li se takođe u tom pismu

kaže da je gospođa Luiz Arbur napisala pismo 15. oktobra 1998. godine gde je tražila vize i izrazila svoju nameru da istražuje te zločine? I tu se kaže da je to bio četvrti put da SRJ nije saradivala sa Savetom bezbednosti? Da li je to dobar rezime tog dokumenta?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sledeći dokument, takođe datiran 6. novembra 1998. godine, to je pismo Luiz Arbour Zoranu Kneževiću, ministru pravde Savezne Republike Jugoslavije. Tu se govori da je on primio njeno pismo od 4. novembra, tačnije kaže se da je ona primila njegovo pismo 4. novembra kao odgovor na njeno pismo 15. oktobra i ona kaže da neprihvatanje od strane Savezne Republike Jugoslavije ovog Tribunala, tačnije odbijanje njegove nadležnosti nije u skladu sa međunarodnim pravom. Kaže se kakav je mandat glavnog tužioca i s obzirom na nastavak oružanog nasilja na Kosovu, ona kaže da je očigledno potrebno to da se istraži, kao i da nije na državi da ustanovi nadležnost, već na Tribunalu. Da li je to, otprilike, u kratkim crtama ono o čemu je reč u ovom dokumentu, gospodine?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačan rezime ovog pisma.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sedmi dokument, datiran 18. januara 1999. godine. To je opet saopštenje sa jednog sastanka savezne Vlade SRJ. Da li se ovde optužuje za ono šta oni nazivaju "neosnovanim, lažnim i zlonamernim tvrdnjama", koje su iznete u vezi sa Račkom (Recak)? Savezna Vlada se žali na aktivnosti Vilijama Vokera (William Walker) i proglašava ga nepoželjnom osobom koja mora da napusti jugoslovensku teritoriju u roku od 48 sati? Takođe se kaže da predstavnici Međunarodnog suda mogu da dođu u Jugoslaviju da se dogovaraju o nekom sporazumu, ali ne mogu da vrše nikakva istraživanja o Kosovu i takođe se ponavljaju izrazi spremnosti da se saraduje sa Kosovskom verifikacionom misijom OEBS-a (OSCE Kosovo Verification Mission)?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, to je pravilo u rezimeu ovog pisma.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Broj 8 od 2. februara 1999. godine, to je pismo zamenika tužioca Grejema Bluita (Graham Blewitt) Zoranu Kneževiću, pominju se neki razgovori koje je on imao sa tužiocem i upućuje se zahtev po Pravilu 7bis(B) da predsednik obavesti Savet bezbednosti o neispunjavanju od strane Jugoslavije odredbi iz člana 29 Statuta (Statute). Kaže se da ako Savezna Republika Jugoslavija želi da se ovo pitanje raspravi otvoreno na Sudu, da se tužilac tome neće da se protivi. Tu je takođe priložen i zahtev tužioca i predsednika ovog Tribunala od 1. februara. To je zahtev tužioca upućen predsedniku Tribunala i to je jedan dokument od 25 strana.

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Imamo još dva dokumenta, 25. mart 1999. godine, saopštenje sa sastanka savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije, gde se konstatuje odluka Savezne Republike Jugoslavije da se prekinu diplomatski odnosi sa vladama SAD (United States of America), Velike Britanije (Great Britain), Francuske (France) i Nemačke (Germany) zbog agresije i korišćenja ogromnog vojnog i ubilačkog potencijala tih zemalja. Takođe se odlučuje da se preispitaju diplomatski i uopšte odnosi sa drugim zemljama koje su indirektno ili direktno učestvovala u agresiji. Takođe se izražava zahvalnost onim vladama koje su pružile podršku Jugoslaviji i onda se objavljuje nalaganje plaćanja dodatnih poreza za troškove odbrane, da li je to tačno?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To je tačan rezime.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I da bih objasnio na koji način je ovo relevantno, ovo je propratno pismo Luiz Arbur ambasadoru Grubiću, ambasadoru Savezne Republike Jugoslavije u Hagu, od 26. marta 1999. godine, gde se traži da pisma budu hitno predata gospodinu Miloševiću i drugim navedenim činovnicima i tu se kaže da sama činjenica da se pisma šalju, da će biti saopštena javnosti i tu se prilaže njeno pismo gospodinu Miloševiću od 26. marta 1999. godine, gde se govori o nesaradnji predsednika Jugoslavije sa Tribunalom vezano za istrage ratnih zločina na Koso-

vu, i da je o tome obavešten Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija. Takođe se kaže da izveštaji o nastavljanju nasilja na Kosovu izazivaju veliku zabrinutost zbog toga što se veruje da se ozbiljno krši međunarodno pravo. Pod "C" prilažu se primerci odgovarajućih delova Statuta Međunarodnog suda na engleskom i na srpskom, da kod gospodina Miloševića ne bi bilo nikakvih sumnji o tome kakva su pravila po tom pitanju. Takođe se upozorava da ona i dalje ima nameru da istraži kršenja međunarodnog prava koja zahtevaju krivični postupak pred međunarodnim forumom, naročito napadi na civilno stanovništvo. Takođe upozorava da sve mora da bude urađeno da se spreče dalji zločini i traži se od gospodina Miloševića da iskoristi svoj položaj i svoje nadležnosti, da bi kaznio sve svoje potčinjene koji su odgovorni za kršenje međunarodnog prava na Kosovu i da spreči dalje zločine. Da li je to, otprilike, dobar rezime ovog dokumenta?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To je tačan rezime i on se takođe nalazi u dokumentima na srpskom jeziku, sa dodatkom članova iz Pravilnika (Rules of Procedure and Evidence) Suda.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I vi, takođe, razumete srpski jezik, zar ne?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD: To su sva moja pitanja. Nadam se da će ovi dokumenti da budu prihvaćeni pošto imaju istorijsko značenje?

sekretar: Ovo će da bude dokazni predmet Tužilaštva 315.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, pre nego što nastavimo, u normalnim okolnostima ovakvi iseći treba da budu označeni tabulatorom, ali vidim da u ovom slučaju imamo broj za svaki od tih dokumenata, tako da ubuduće možemo da govorimo o ovim dokumentima pomoću broja dokaznog predmeta kao i broja dokumenta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, časni Sude. Bila je moja namera da ovde završim glavno ispitivanje. Međutim, sada sam pomislio da ima još jedna stvar o kojoj bih mogao da postavim par pitanja ovom svedoku, a u svetlu prethodnog svedočenja prethodnog svedoka u petak. Gospodine Ždriliću, u petak je ovde svedočio jedan svedok pod pseudonimom K-41. Prilikom unakrsnog ispitivanja tom svedoku postavljeno je pitanje da li zna ime istražitelja koji je uzeo njegovu izjavu. On nije mogao da se seti imena tog istražitelja? Da li vi možda znate ko je bio taj istražitelj?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, to sam bio ja. Ja sam uzeo izjavu od K-41.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li takođe da nam kažete koliko vi to znate, kako je došlo do toga da je K-41 postao svedok Međunarodnog suda?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: K-41 je stupio u kontakt sa jednom drugom osobom sa kojom je razgovaralo Tužilaštvo. I on je toj osobi izrazio svoju nameru, odnosno činjenicu da je voljan da razgovara sa istražiteljima Suda. Kad smo mi primili tu informaciju, ja sam stupio u kontakt sa K-41 i uzeo sam njegovu izjavu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ta druga osoba sa kojom je K-41 stupio u kontakt, da bi dao do znanja da želi dati izjavu, da li je to svedok pod imenom K-32?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Nemam više pitanja. Hvala.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što počnem sa unakrsnim ispitivanjima gospodina Ždrilića, želim da stavim prigovor na ovu gomilu papira koju je sad gospodin Rajnefeld izvadio, jer ne vidim kakve veze ima...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ponovite šta ste rekli da vidimo da li ćemo da dobijemo prevod?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Rekao sam da pre nego što počnem sa unakrsnim ispitivanjem gospodina Ždrilića, želim da stavim prigovor na ovu gomilu papira koju je sad ovde lansirao gospodin Rajnefeld i koja se odnosi na korespondenciju Luiz Arbur, pisma koja je upućivala vlastima Jugoslavije. Odgovori koje je dobijala, koji nemaju veze sa njegovim svedočenjem, imali bi veze sa svedočenjem Luiz Arbur kad bi se ona ovde pojavila ili nekog predstavnika Ujedinjenih nacija (United Nations), ako se već neko poziva na Ujedinjene nacije ili predstavnika organa Jugoslavije, koji su komunicirali sa gospođom Arbur. Ja ne vidim čak ni formalni razlog da Luiz Arbur komunicira sa šefom države i očekuje od njega da joj daje odgovore, a među dokumentima koja su data je odgovor ministra pravde, saveznog, koji vrlo jasno objašnjava poziciju Jugoslavije u vezi sa ovom institucijom, pa i poziciju Jugoslavije u vezi sa mogućim zločinima, jer govori o tome da nema sumnje da bilo kakav počinjeni zločin podleže pod krivično zakonodavstvo Jugoslavije. Dakle, ukazuje da Jugoslavija, u skladu sa svojim zakonima koji nisu ništa različiti od zakona drugih zemalja, postupa u vezi sa onim šta se događa na njenoj teritoriji kao suverena država i ne smatra tamo gde, kako on vrlo jasno i objašnjava, nije bilo rata, uključivanje bilo kakve ilegalne ili legalne institucije u ispitivanje nekih ratnih zločina. Tako da ne razumem uopšte vezu između svedočenja istražitelja, znači uposlenika ovog Tužilaštva i ove gomile korespondencije koja je ovde data. Ja mislim da je to apsolutno neodrživo da se sada upustim u bavljenje svim ovim ovde navodima koji se svaki može pobijati, jedan po jedan. Ovde imate, sad smo dobili na 27 strana, pismo, odnosno izjavu ili kako ćete je drugo nazvati, Luiz Arbur i tako dalje, to je nešto sasvim izvan okvira ovoga šta vi želite da se ovde predstavi. I ako želite da se to raspravlja, onda izvolite dovedite ovde Luiz Arbur, pa je saslušajte kao svedoka i onda mi omogućite da u vezi s tim njoj postavljam pitanja, jer ne vidim kako bih ja gospodinu Ždriliću postavljao pitanja o pismu Luiz Arbur i stavovima koji su, naravno,

neodrživi, ali sa kojim on nema nikakve veze. Tako isto ste mogli i ovog sudskog poslužitelja da stavite ovde da kaže da je imao ova pisma u rukama. Niti on ima veze s tim pismima, niti je on sago-vornik za unakrsno ispitivanje o sadržini pisama Luiz Arbur. To je moja primedba.

SUDIJA MEJ: Dobro, ako je to prigovor, onda vi sigurno želite da mi donesemo odluku o tom prigovoru. Ako je to samo komentar, onda ne treba ni da ga iznosite u ovoj fazi. Dakle, uzećemo da je to bio prigovor. Vi, znači, nešto kažete i mi to primamo na znanje. Razlog zbog kog su ti dokumenti prihvaćeni kroz ovog svedoka je to što je on predstavnik Tužilaštva. On je možda jedini predstavnik Tužilaštva za koga smo dali odobrenje da se pozove. Prema tome, on je u situaciji da dostavi te dokumente. Kao što znate, mi imamo pravilo da dokumenti mogu da budu uvršteni ukoliko u najvećoj meri govore sami za sebe. To je upravo slučaj sa ovim dokumentima. Prema tome, oni su prihvatljivi kroz ovog svedoka. Vi, ukoliko to želite, njega možete da ispitajte. Ukoliko želite da zatražite da se pozove neko na višem položaju kako bi tu osobu mogli da ispitaju, mi ćemo taj vaš zahtev da razmotrimo, a Tužilaštvo je isto sigurno čulo šta ste rekli. Međutim, u ovom trenutku su ti dokumenti uvršteni u spis. Kao što sam rekao, oni govore sami za sebe i ovaj ih je svedok uvrstio. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, o tome se upravo i radi, ne vidim kako bi o detaljima pisama Luiz Arbur ispitivao gospodina Ždrilića. Niti ih je on pisao, niti je njega neko pitao šta da napiše u tim pismima i reči o korespondenciji između savezne Vlade i Luiz Arbur.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi morate ovog svedoka da unakrsno ispitajte. Ja sam vam objasnio zbog čega su ovi dokumenti prihvatljivi. Ukoliko na kraju unakrsnog ispitivanja ovog svedoka bude tema o kojima vi budete želeli da ispitajte nekog pripadnika Tužilaštva na višem nivou i ako to budemo smatrali relevantnim, molim vas isto tako da imate na umu da sada treba unakrsno da

se ispituje, ne da se svađate, dakle, vi svoje argumente možete nama da iznesete kad za to dođe vreme. Ali ako imate prava pitanja koja želite da postavite u vezi sa tim temama, onda ćemo mi da razmotrimo na koji najprikladniji način da se ta situacija reši. U međuvremenu, ako imate pitanja za ovog svedoka, sada treba da ih postavite, kako bismo mogli da nastavimo sa radom.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej, ja ću početi, onda, sa unakrsnim ispitivanjem ovog svedoka. Iz vaše izjave, gospodine Ždriliću, vidi se da vi radite kao istražitelj Tužilaštva nege od kraja marta 1999. godine, a da ste pre toga bili čitav niz godina na raznim političkim dužnostima, policajca-detektiva i tako dalje. Dakle, vaša je profesija policajac i radite kao istražitelj, je li to tako?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja bih želeo da mi odgovorite na pitanje da li vi, kao istražitelj, imate dužnost da što istinitije prikupite činjenice o događajima o kojima izveštavate ili imate dužnost, pošto ste zaposleni službenik Tužilaštva, da vršite selekciju činjenica tako što nastojite da prikupite elemente koji bi potvrdili ovu lažnu optužnicu?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Pa to je prilično opsežno pitanje. Naravno, ja, kao istražitelj, uvek moram da nastojim da ustanovim istinu o bilo kom incidentu ili događajima koji su se dogodili. I to je upravo ono šta ja i pokušavam da uradim kao zaposleni u Tužilaštvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda pokušajte da mi odgovorite na ta pitanja nešto konkretnije na jednom primeru koji je maločas pomenuo gospodin Rajnefeld. Naime, gospodin Rajnefeld je pomenuo u ime svedoka K-41, koji je ovde svedočio i na čijoj je izjavi vaše ime, dakle, da li sadržina njegove izjave

predstavlja uglavnom sadržinu odgovora na pitanja koja ste mu vi postavljali?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Sama izjava je njegova izjava. Moja uloga tamo bila je da mu pomognem da zabeleži svoje informacije i da se to zabeleži u jednom hronološkom redu. Znači događaj koji je on meni opisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pretpostavljam da prilikom uzimanja izjave od njega u vaš posao spada da mu postavljate pitanja koja smatrate relevantnim za prikupljanje činjenica koje se odnose na događaj koji on opisuje. Je li to tako ili nije?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To je delimično tačno. On meni iznosi, odnosno opisuje događaj, a zatim prilikom zapisivanja, ja mu mogu postavljati dodatna pitanja za razjašnjenje ili pitanja koja se tiču detalja kako bismo sve to mogli da zabeležimo u njegovoj izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, uzećemo, onda, primer. On je u svojoj izjavi, a ispitivao ga je o tome predstavnik druge strane, govorio o događaju u selu Ješkovo (Jeshkove) i tom prilikom objasnio kako su tamo poginuli civili i tako dalje. Je li tako?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Trebao bi ponovo da vidim tu izjavu, ali da, koliko se sećam, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, vidite: vi ste istražitelj i vi, pretpostavljam, da prikupljate sve činjenice koje se tiču nekog događaja. Prema mojim podacima, ovaj događaj u selu Ješkovo su pratili predstavnici Regionalnog centra Prizren (Prizren) Verifikacione misije OEBS-a. Verifikovano je devet poginulih terorista u tom događaju koji su nosili uniforme i oružje, što se veoma razlikuje od onoga šta tvrdi vaš svedok, čiju ste izjavu ovde dali, K-41. Sad, ja vas pitam, pošto ste vi po službenoj dužnosti morali da se upoznate sa stvarnim događajem, pošto su vam na raspolaganju izveštaji Kosovske verifikacione misije, da li ste vi svedoku koji svedoči, na primer, o tom događaju u Ješkovu postavljali pitanja na osnovu dokumenata koje imate od Verifikacione misije i koji govore potpu-

no suprotno od onoga šta on svedoči? Da ili ne?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Odgovarajući na zadnji deo vašeg pitanja, puno ste toga pitali, moram da kažem "ne". Ja nisam imao na raspolaganju nikakve dokumente Kosovske verifikacione misije OEBS-a. Ako želite da odgovorim na ostatak pitanja, mogu i to da učinim.

SUDIJA MEJ: Gospodine Ždriliću, ako nešto želite da dodate, možete.

SVEDOK ŽDRILIĆ: Časni Sude, meni su ovde postavljena razna pitanja.

SUDIJA MEJ: Ono šta optuženi kaže je da postoji nepodudarnost između onoga šta je OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) zabeležio u Ješkovu i onoga što je svedok rekao da se tamo dogodilo. Da li je to tačno ili ne, to ćemo mi morati da utvrdimo kad pogledamo sav dokazni materijal. Sad ne možemo o tome da raspravljamo, međutim, ukoliko vi želite nešto da dodate o vašoj ulozi, možete.

SVEDOK ŽDRILIĆ: Hvala, časni Sude. Kratko rečeno, sva pitanja koja imate u vezi sa Kosovskom verifikacionom misijom i njihovom ulogom i njihovim izveštajima, moraju da se upute nekome iz te organizacije. Kad je reč konkretno o izjavi, ja sam zabeležio one informacije koje mi je dao taj svedok. Dakle, ono šta je on meni rekao o incidentu u Ješkovu, to stoji u njegovoj izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, gospodine Ždriliću, vama je moralo biti poznato da navodni incident u Ješkovu, bar po datumu, se podudara sa vremenom kad je na toj teritoriji delovala Kosovska verifikaciona misija, konkretno taj deo teritorije je bio u nadležnosti Regionalnog centra u Prizrenu koji je vodio general Mezonev (Joseph Omer Michel Maisonneuve). Dakle, ta vam je činjenica mogla biti poznata. Da li je tako ili nije?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Svakako. Meni je bilo poznato da su oni tamo bili prisutni na Kosovu u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako vi savesno obavljate svoju dužnost istražitelja, sa ciljem da prikupite činjenice i izveštaje koji su relevantni za ono čim se bavite, da li smatrate da vam je dužnost da saslušate ili prikupite dokumentaciju tog centra koji se odnosi na njihov posao i njihovu nadležnost na isti događaj o kome vi dajete izjavu svedoka? Da ili ne?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno. Ukoliko postoji neki incident ili neko područje istrage, na primer incidenti iz optužnice, svedok je to opisao i on je takođe opisao šta još može da se učini da bi se druge stvari prikupile o tome. Ili, ukoliko bih ja znao šta još mogu da uradim da prikupim druge informacije o tome, onda bih to svakako i učinio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vi onda poričete da ste znali da je u vreme događaja bila Verifikaciona misija i da ste, prema tome...

SUDIJA MEJ: On je već na to odgovorio. Nema nikakvog smisla da se raspravljate sa svedokom o tome šta vi tvrdite. On vam je već rekao da je uzeo izjavu svedoka koga smo čuli i on je to opisao. Vi ste rekli da postoji neka nepodudarnost i on vam je na to odgovorio. Ne možemo dalje da gubimo vreme svađajući se o tome da li je on znao ili nije znao, ili da li je nešto bilo relevantno ili nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja ovde utvrđujem na koji način istražitelj obavlja svoj posao, jer nije sporno da je ovaj istražitelj znao za prisustvo Verifikacione misije, pa je moje pitanje zašto je propustio, kad istražuje neki događaj, da od te Verifikacione misije, čiji su izveštaji svakako relevantni za događaj, uzme i prikupi činjenice, a da bi ih uporedio sa onim o čemu razgovaramo. Da li možemo da konstatujemo, dakle, da on ne obavlja svoj posao onako kako...

SUDIJA MEJ: Mi ćemo da dozvolimo svedoku da odgovori na ovu vašu tvrdnju, a onda ćemo da idemo dalje. Gospodine Ždriliću, da li mislite da možete da odgovorite na to pitanje, na ovo zadnje šta je rečeno u pitanju?

SVEDOK ŽDRILIĆ: Svakako. Kratko rečeno, budući da se sada bavimo K-41 i vremenskim periodom u kom je ta izjava uzeta, primetićete da je ta izjava uzeta prilično nedavno. Prema tome, razgovarajući sa tim svedokom, čak i da sam želeo dalje da ispitujem i dalje da vodim istragu kao rezultat te izjave, vremena ne bi za to bilo dovoljno. Primetićete iz ranijih izjava koje sam uzeo od 1999. godine, 2000. godine, da kada je prilikom uzimanja te izjave dobijena neka informacija, da smo onda mi sigurno dalje takve informacije istraživali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, recite mi, gospodine Ždriliću, da li ste vi, s obzirom da ste se od 28. marta 1999. godine bavili, zaposleni ste u Tužilaštvu kao istražitelj, da li ste vi imali prilike da razgovarate, s obzirom da ste istraživali za to područje, da razgovarate s generalom Mezonevom koji je bio šef Regionalnog centra u Prizrenu?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Imao sam razloga da razgovaram sa pripadnicima KVM. Međutim, ja nisam razgovarao sa generalom Mezonevom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste razgovarali, pošto je taj Regionalni centar u Prizrenu bio veliki centar, s nekim od drugih pripadnika, tu vam je bio iz Poljske (Poland) i iz Italije (Italy), da li ste s nekim od tih predstavnika, koji su činili tim generala Mezoneva na toj teritoriji, razgovarali i nastojali da ustanovite neke činjenice koje su relevantne za posao koji radite?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Odgovarajući na pitanje da li sam ja lično razgovarao sa nekim od osoba koje ste spomenuli, moj odgovor je ne. Međutim, da li su moje kolege s njima razgovarali iz više razloga koje ste vi rekli, odgovor je da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa kako to da njihova aktivnost nema nikakvog mesta u vašoj aktivnosti kad se bavite uzimanjem izjava od svedoka koji govori o događajima koje su oni po službenoj dužnosti verifikovali, videli, zabeležili i mogli da nešto od toga kažu?

SVEDOK ŽDRILIĆ-ODGOVOR: Ne radi se o tome da istražitelj živi izolovano od drugih. Ukoliko ja uzmem neku izjavu, onda ta izjava stoji na raspolaganju kolegama, pogotovu onima koji rade na temama za koje je ta izjava relevantna. Na isti način, ukoliko moj kolega uzme izjavu od neke osobe koja je relevantna za deo operacija za koje sam ja zadužen, onda bih se ja sigurno upoznao sa tom izjavom i njenom sadržinom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Ždriliću. Ako, na primer... Da uzmemo, na primer, da postoji izveštaj Verifikacione misije, u kojem se kaže poginulo devet...

SUDIJA MEJ: Prvo moramo da pronađemo šta vi to tačno govorite, kako bismo proverili to šta govorite. Recite gde je to. Gde se to spominje u izjavi, ta tvrdnja koju vi sada iznosite? Ukoliko nemate izveštaj, možete to sutra da nam kažete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja podrazumevam da po službenoj dužnosti ova strana preko puta, uključujući sve njene zaposlene, mora da konsultuje izveštaj Verifikacione misije OEBS-a, da joj je to posao...

SUDIJA MEJ: Nemojte da se svađate, recite nam gde je to. Ja vam samo to tražim. Gde je to, pa ćemo to da proverimo. Možda ste u potpunosti u pravu. Međutim, nema nikakvog smisla da se sada raspravljate sa ovim svedokom o tome. Slušajte, dužnost Tužilaštva je da Sudu stavi na raspolaganje sve informacije koje im stoje na raspolaganju. Ako oni imaju svedoka koji je dao važan iskaz, onda je njihova dužnost da taj iskaz predoče Sudu i to u formi koja je uobičajena. Nije njihova dužnost da menjaju iskaze ili nešto slično. Ukoliko postoje dokazi koji protivreče onome šta je

svedok rekao, to šta vi sada tvrdite, onda je njihova dužnost da tu informaciju predoče Sudu. To su oni i učinili. Oni su i vama i Sudu dali taj dokument OEBS-a. A ono šta se zatim događa je sledeće: tokom suđenja vi onda imate priliku, kao što ste to i učinili, da tu nepodudarnost kažete svedoku. Vi, zatim, nas možete da uputite na tu nepodudarnost kasnije kad za to dođe vreme, kad budete iznosili svoje argumente, kada mi budemo ocenjivali ukupne iskaze svih svedoka. Međutim, nema nikakvog smisla raspravljati se sa istražiteljem o tome. Vi, naravno, želite što je moguće češće da ponovite vašu tvrdnju. Međutim, mi to nećemo da vam dozvolimo, jer to nema smisla. Prema tome, ako nemate nešto novo za ovog svedoka, mi više nećemo da se bavimo ovom linijom ispitivanja. Molim vas da nam date referencu, da nam kažete gde se incident u Ješkovu spominje u izveštajima KVM ili, ukoliko nam vi to ne date, mi ćemo jednostavno morati da radimo pod pretpostavkom da taj izveštaj ne postoji. To će, naravno, biti relevantno kada mi budemo procenjivali sve dokaze, ali nema nikakvog smisla ovo šta radite. Svedok vam je rekao šta je uradio, rekao vam je koju istragu je sproveo, a ja sam vam objasnio koje su njegove dužnosti prema Sudu i koje su dužnosti Suda. Prema tome, nema smisla da se dalje tu raspravljamo. Da li želite o nečem drugom da ispitujete ovog svedoka? Mi ćemo u vezi sa ovom korespondencijom još da razmotrimo stvari ukoliko želite još nešto. Gospodine Rajnefeld, vi ste čuli argument o korespondenciji i optuženi je tu možda u potpunosti u pravu. Nema nikakvog smisla da on ovog svedoka ispituje o sadržaju korespondencije kojom se ovaj svedok nije bavio. Možda bi razumna stvar bila da se dovede neko na višem položaju.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, naš stav je da je ova dokumentacija deo materijala koji je u rukama optuženog veoma dugo vremena, sigurno od podizanja optužnice 1999. godine, ona mu je na raspolaganju sve to vreme. Naš stav je da je to relevantno, da je to izneto pred Sud i naravno, ukoliko tokom daljeg toka Predmeta to postane potrebno, možemo da zamolimo nekog na višem nivou da komentariše ove dokumente i o njima svedoči.

Međutim, za to nam je potreban zahtev, posebna dozvola da bismo to uradili.

SUDIJA MEJ: Možemo da izdamo takav nalog, to je vrlo verovatno.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala.

SUDIJA MEJ: Imate li još nešto da pitate ovog svedoka o njegovoj izjavi i o njegovom svedočenju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mej, gubimo vreme, čini mi se, zbog toga što je ovde uvedeno mnogo drugih stvari koje nisu bile u njegovoj izjavi. Ali idem dalje. Hteo sam samo da ustanovim da li je bilo normalno, ja govorim o istražitelju i njegovoj dužnosti, njegovim obavezama i načinu na koji on radi, pošto je to bitno za ocenu vrednosti onoga šta se ovde dobije, da li je bilo za pretpostaviti da ste vi svedoku K-41, s obzirom na saznanja koja sam pomenuo, bili dužni da postavite i pitanja koja se odnose na ta saznanja ili ne?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Naravno, kada su bila potrebna razjašnjenja, ja sam postavljao dodatna pitanja svedoku i to na osnovu svog sopstvenog saznanja o ovim događajima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ova, dakle, saznanja koja sam sad pomenuo niste imali u vidu, odnosno nisu vam bila poznata i niste smatrali da treba...

SUDIJA MEJ: Ja sam već rekao: neću ovo da dozvolim. Ako imate još neku temu koju želite da ispitajte, vi to možete da učinite, ali ovo više nećemo da ponavljamo, ovo smo razradili dovoljno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi se pozivate u vašoj izjavi već u drugom pasusu, da je to šta ste radili obuhvatilo i više vaših misija u Albaniji (Albania) 1999. godine i kažete: "gde sam vodio razgovore sa mnogobrojnim raseljenim licima sa Kosova". Ovde

smo nedavno imali svedočenje novinarkе Džeki Roland (Jacky Rowland) koja je pokazala u svom izveštaju da se to šta su govorili u Albaniji prilično razlikuje od realnosti na Kosovu. Da li ste vi to imali u vidu ili ne ili ste primali zdravo za gotovo ono šta vam neko kaže tamo kad ga saslušavate u Albaniji?

SVEDOK ŽDRILIĆ-ODGOVOR: Naravno, kad razgovarate sa nekom osobom i dok se nalazite na jednom mestu sa tom osobom i gledate je u oči, nemate zapravo nikakvog načina da proverite koliko je tačno to šta on ili ona govore. Jedino šta možete da uradite je da ih intervjuišete što je moguće profesionalnije i efikasnije, a onda kada uzmete tu izjavu, da kasnije pokušate da dobijete neku potvrdu onoga šta vam je rečeno i da proverite tu informaciju. Što se tiče svih izjava koje sam uzeo u Albaniji, te izjave su kasnije potvrđene drugom informacijom koju smo prikupili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja govorim o razlikama, vi govorite o potvrdama, ali to je logično s obzirom na to da vi ovde imate ulogu svedoka i službenika Tužilaštva. A recite mi, kad već govorite o ovom ubistvu porodice Beriša u Suvoj Reci, da li ste vi imali informaciju i svedočenje svedoka Marjana Krasnićija (Marjan Krasniqi), koji ukazuje, na primer, da je to ubistvo u Suvoj Reci počinila neka lokalna kriminalna grupa ili nemate tu informaciju koja ukazuje na to?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da odgovorim na vaše pitanje. Marjan Krasnić je, koga ste pomenuli, koliko ja mogu da se setim, čovek od koga sam ja lično uzeo izjavu i ako se dobro sećam, ja sam tu izjavu uzeo u Albaniji 1999. godine. Što se tiče toga da li on tvrdi da je neka lokalna grupa kriminalaca bila uzrok tog incidenta, naravno, ja ću da proverim tu izjavu, pregledaću je kasnije kada je nađem, ali ja se sad lično ne sećam da je on pričao o tome da se radi o nekoj lokalnoj grupi kriminalaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Ždriliću. Da pogledamo dalje ova pitanja. U vašoj izjavi praktično najveći deo odnosi se na pojedinačna istraživanja, oznake i ekspertsko-medicinska, forenzička ispitivanja o kojima vi govorite, je li tako?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, ja to ne bih baš tako rekao. Ja sam u svojoj izjavi pokušavao da rezimiram rezultate svih tih ispitivanja, uključujući i izveštaje sudske medicine i da ih rezimiram na prostom engleskom jeziku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, bez obzira na to da li su na prostom engleskom jeziku ili nisu, to su nesumnjivo analize za koje niste stručni ni vi ni ja, je li tako?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja bih voleo da mislim da sam tu stručniji nego vi, gospodine Miloševiću, ali složio bih se da nisam dovoljno stručan da vršim neka upoređivanja ili DNK analize sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li vam se čini da tako veliki deo teksta o DNK i brojevima, upoređivanjima i tako dalje, stručni rad timova o kome govorite stavlja u drugi plan neka prethodna stanja na koja bi, pretpostavljam, policajac istražitelj morao da ima prethodne odgovore, da bi išao dalje po analizama DNK i tako dalje?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, složio bih se sa tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda vas molim da mi odgovorite da li vi imate jasan odgovor na pitanje kako su ti ljudi izgubili život?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja sigurno verujem da su ljudi koji se tu pominju bili žrtve incidenta u kafiću u Suvoj Reci, kao što se kaže u optužnici i oni su ubijeni na dve lokacije u kući i u kafiću i ubila ih je srpska policija. Hladnokrvno, to je sigurno moja tvrdnja na osnovu isleđivanja koje sam sproveo od 1999. godine do današnjeg dana i ta isleđivanja još uvek traju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete da verujete da je tako.

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da, sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li imate za to dokaze i da li imate odgovor na pitanja pod kojim okolnostima su izgubili život, pod kojim okolnostima su ti ljudi izgubili život?

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, zaustaviću vas jer to je upravo ono šta mi treba da odlučimo, šta mi treba da ustanovimo. Uverenja ili mišljenja svedoka u tom pogledu nemaju značaja, uz svo dužno poštovanje prema njemu, jer, na kraju krajeva, to ćemo mi da ustanovimo na osnovu dokaza koje budemo imali pred sobom i koji su relevantni. I ima jedna opšta stvar koju želim da vam kažem, jer se ona stalno ponavlja tokom ovog suđenja i pošto se vi branite sami, treba ponovo i da vam objasnim, što nije tako lako da se shvati. Kada imate neke rasprave u vezi dokaza nalik na te rasprave u koje vi ulazite sa svedokom o Suvoj Reci, to su rasprave i argumenti koje treba da budu upućeni nama i ja sam vam već rekao, kada dođe vreme za to. Sve šta svedok može da uradi je da vam kaže da je on lično uradio, koji posao je on obavio, a njegovu mišljenje o tom dokaznom materijalu koji prezentira nema značaja. Činjenica da je on uveren da je nešto dokazao u vezi sa određenom stvari nije važna. Težina tog dokaznog materijala koji ćete vi, naravno, da osporite i o čemu ćete da ga pitate, takođe nije stvar o kojoj on odlučuje. O svemu tome ne rešava svedok. To je pitanje koje treba da se raspravi, a ne nešto o čemu treba da ispitujete svedoka. Vi ćete da imate svoju šansu da osporite sve ove stvari, ali ovog svedoka treba da unakrsno ispitujete o onome šta je on činio, a ne o onome šta on veruje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja se trudim da ga ispitujem u vezi onoga šta je on uradio, gospodine Mej, ne u vezi s bilo čim drugim. Da li sam ja dobro shvatio, gospodine Ždriliću, ovaj stručni ekspertski rad forenzičara, odnosi se na posmrtno ostatke koji su im stavljeni na raspolaganje? To je jedan element i drugi, sve analize se odnose i urađene su posle juna 2001. godine, je li to tačno? Da li to proizilazi iz ovog vašeg izveštaja?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Treba da mi razjasnite jednu stvar u vezi sa vašim pitanjem, u vezi sa radom sudskih medicin-

skih eksperata. Da li govorimo o forenzičkom radu iz moje izjave ili ekshumacijom tela na Kosovu, to je onaj deo s kojim sam ja imao vezu ili govorite o analizama DNK koje su obavljene u Španiji?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa govorim o svemu šta vi govorite u vašoj izjavi, gospodine Ždriliću. Da li vi imate odgovor na pitanje gde su pronađeni ti leševi? Gde su ekshumirani ti leševi?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ponovo, gospodine Miloševiću, vaše pitanje nije baš jasno. Pretpostavljam da mislite na sva tela, pokušaću na to da odgovorim. Bilo je puno tela koja su iskopana iz Suve Reke tokom ekshumacija koje su obavljene 1999. godine i obavio ih je britanski forenzički tim koji je radio za Tužilaštvo i to po uputstvima Tužilaštva i ti posmrtni ostaci su kasnije identifikovani pomoću rođaka i porodica. Oni su naznačeni u ovim grafikonima koje sam ja spremio za Sud. Označeni su zvezdicama. Što se tiče ostalih tela, nećemo sad da prolazimo kroz ceo izveštaj, a oni su otkopani, ekshumirani i čini se da je njihova druga grobnica bila na strelištu Specijalne antiterorističke jedinice u Batajnici, u Srbiji. I to su ta tela koja su pronađena u prvoj ekshumaciji na lokaciji koja se zove "Batajnica". Uzimajući uzorke ovih posmrtnih ostataka i njihovim upoređivanjem sa uzorcima kostiju, kao i upoređivanjem sa mrljama od krvi, do sada je identifikovan i izvestan broj osoba za koji se veruje da su žrtve incidenta u Suvoj Reci, a njihova tela su nađena u Batajnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Ždriliću, sad ste dali deo tog odgovora. Na koliko se, dakle, poginulih odnosi vaše svedočenje, na koliko lica?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Izjava pred nama, o kojoj sad govorimo, predstavlja samo rezime rezultata o kojima sam govorio. Ako mislite na samu izjavu, tu se govori o 11 osoba u tom rezimeu, ali ceo moj iskaz odnosi se na sve ljude za koje se veruje da su žrtve incidenta u kafu, a njihova imena su naznačena u ovim grafikonima koje sam priložio uz izjavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vaše se ovo svedočenje odnosi na jedanaest lica i vi ste sad pomenuli da su neki od tih poginulih otkopani u Batajnici. Kada su otkopani u Batajnici?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da vam dam tačan datum, ali znam da je to već rečeno pred ovim Sudom. Ukratko da odgovorim, ekshumirana su prošle godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kad je počela ekshumacija u Batajnici?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ovaj Sud je već čuo tu informaciju. Ja tačan datum ne znam, ali opet, siguran sam da je to bilo prošle godine i tokom toplijih meseci 2001. godine ekshumacije su trajale i završene su na lokaciji "Batajnica 1".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sam ja u pravu ako iz ovoga šta sam pročitao mogu da zaključim da forenzički stručnjaci ne mogu da kažu kada su ta tela doneta u Batajnicu, na primer, koliko su bila tu u Batajnici?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To pitanje bi trebalo da se postavi ljudima koji su pregledali ta tela, trebalo bi da čujete njihova mišljenja. To su ljudi iz Instituta za sudsku medicinu iz Beograda, između ostalih i mislim da bi zaista trebalo da razgovarate sa tim ljudima i da im postavite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ovo je više policijsko nego forenzičko pitanje, jer, koliko ja razumem, oni mogu da ustanove starost, dužinu vremena od kada je to pronađeno telo, kada je taj čovek poginuo, a pitam vas, pošto ste vi stručniji od mene za to, to ste i sami rekli, da li su oni mogli bilo kakvom metodom da ustanove kad su ta tela doneta u Batajnicu?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja priznajem da se u našim zemljama tehnike i metode isleđivanja dosta razlikuju. Međutim, jedan istražitelj bi mogao da prikupi informacije koje bi mu omogućile da sazna kada su određena tela zakopana na nekoj lokaciji, na primer, što se tiče "Batajnice 1". Međutim, to bi se radilo uzimanjem izjava od svedoka ili prikupljanjem informacija od ljudi koji su bili

prisutni kada su ta tela pokopana ili sa osobom koja je uopšte saopštila prvi put da ima nekih leševa tamo. Tako da, naravno, gospodine Miloševiću, mogu da vam odgovorim samo u hipotezama. Sve šta imam da kažem to nije, zapravo, u mojoj izjavi, to je nešto šta treba dalje da se istražuje i čime treba da se bavi islednički tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem, gospodine Ždriliću, nego vi svedočite pa sam hteo da ustanovim šta vi o tome pouzdano znate, jer da li se slažete da je vrlo bitno da se ustanovi kada su ta tela zakopana na Batajnici?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Nisam siguran da bih se složio sa vama. Gde je nađena informacija i kada je dobijena informacija da su ti ljudi poginuli, usmrćeni u martu 1999. godine i onda su ekshumirani u grobnici u Batajnici 2001. godine je jedan rezultat sam po sebi, a utvrditi tačan datum i kada su ti ljudi pokopani, ne bih se složio da je to od isto tako velike važnosti i da je to podjednako relevantno. Sigurno je važnije da se utvrdi, na primer, identitet tih tela i da se utvrdi uzrok njihove smrti. Vaše pitanje bi bilo, otprilike, na trećem ili četvrtom mestu po važnosti, za mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na trećem ili na četvrtom mestu pod uslovom da se setite da sam vas malopre pitao kako je došlo do pogibije tih ljudi, kako su izgubili život, pod kojim okolnostima, pa mi je gospodin Mej rekao da je to na njima da procenjuju i da vi na to ne možete da odgovarate, pa vas ja onda pitam, ova treća ili četvrta pitanja na koja, pretpostavljam, da treba da možete da odgovarate što se tim bavite. Dakle, vi ne znate kada su ta tela iz ovoga istraživanja koje ste vi analizirali, vi ne znate kada su ta tela doneta na Batajnicu?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ne, sigurno ne mogu da vam kažem kad su doneta u Batajnicu. Mogao bih da pregledam informaciju koju mi imamo u ovoj kući i da suzim taj vremenski okvir za vas, ukoliko vam to nešto znači. Mogu jedino da kažem da sam ja učestvovao u ovoj istrazi od marta 1999. godine do današnjeg dana. Kao što sam već rekao, ta istraga još uvek traje, tako da pred sobom imate proizvod i rezultat svih istraga koje su obavljene do

danas. Međutim, to nije kraj, biće ih još.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li sam ja razumeo da su ta tela bila prvo zakopana na jednom mestu, pa posle toga otkopana, pa kasnije doneta na Batajnicu, ili možda prvo bačena u Dunav pa iz Dunava izvađena pa odneta na Batajnicu? O čemu se radi? Da li znate da opišete bar sudbinu tih tela o kojima izveštavate? Šta se to dogodilo sa tim telima?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Naravno, to je ukratko rezimirano u mojoj izjavi i ja verujem i to je rezultat i mojih istraživanja, da kada su ti ljudi ubijeni u kafiću u Suvoj Reci, utovareni su u jedan kamion koji je odvežen na jednu lokaciju koja se ovde naziva poligon, streljište VJ. I to se nalazilo između sela Koriša (Korishe) i Ljubižda (Lubizhde), u opštini Prizren. Tamo su tela zakopana. Izvesno je da su neki ljudi došli na tu lokaciju i odatle otkopali veliki broj tela i utovarili ih na kamion. Takođe je poznato da su tela ubijenih ljudi iz Suve Reke kasnije nađena na lokaciji "Batajnica 1" u blizini Beograda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se možda sećate, pošto ovde vi pominjete u izjavi u pretposlednjem pasusu: "Tela su iz zemlje izvađena bagerom i radnici gradske čistoće su ih ručno utovarili na kamione i odvezli", a onda u zagradi piše iskaz svedoka Aliji Đogaja (Ali Gjogaj), to piše u vašoj izjavi? Ja vam samo citiram vašu izjavu. Da li ste vi uzimali iskaz od Aliji Đogaja?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja sam, u svakom slučaju, upoznat sa njegovom izjavom, ali ne verujem da sam je ja uzeo. Uzeo je moj kolega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li se sećate svedočenja Ali Đogaja?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Na žalost, ne. Nisam gledao njegovu svedočenje, jer u to vreme nisam bio u zemlji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li se sećate da je tu bio jedan problem sa datumima i da je Alji Đogaj prvo utvrdio da je ta ekshumacija, odnosno iskopavanje sa tog strelišta izvršeno u proleće 2000. godine?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja ga nisam gledao, ne znam kako želite da odgovorim na to. Ne znam kako je izgledalo njegovo svedočenje, tako da ne mogu da odgovaram na takva pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste razmatrali mogućnost, gospodine Ždriliću, da su ta tela prebačena nekoliko meseci pre nego što su otkrivena na Batajnicu, a ne 1999. godine? Da li ste razmatrali tu mogućnost?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Imajući u vidu da ima nekih stvari o kojima ja ne mogu da govorim zbog toga što istraga i dalje traje, ima, gospodine Miloševiću, mnogo mogućnosti koje mi razmatramo i koje ćemo i dalje da razmatramo i imati na umu sve dok se neke od njih ne eliminišu. Naravno, to je jedna od tih mogućnosti, da su tela prebačena u Batajnicu nedugo pre nego što su otkrivena. To je jedna mogućnost. Ono šta mi zasigurno znamo, kao što sam rekao, je da su tela pokopana na lokaciji koju sam ja nazivao strelište i ono šta je izvesno je da je najmanje devet tela do danas identifikovano sa lokacije "Batajnica 1" u blizini Beograda. To je ono šta, zasada, znamo. Sada popunjavamo praznine i radićemo na tome i dalje.

SUDIJA MEJ: Sada ćemo da napravimo pauzu, gospodine Miloševiću. Već iskoristili isto vremena koliko je imalo Tužilaštvo. Mi ćemo vam, pošto se radi o unakrsnom ispitivanju, da dozvolimo još 15 minuta, pošto je izvesno vreme otišlo na prazne argumentacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je veoma nedovoljno.

SUDIJA MEJ: To je ono šta vam je na raspolaganju. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, kako sam razumeo, moguće je da su ta tela doneta na Batajnicu relativno kratko vreme pre nego što su tamo otkopana. Je li tako, gospodine Ždriliću?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To je mogućnost. Međutim, ja mislim da je to prilično neverovatno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li bi bilo neverovatno i kada bi motiv bio da se se isfabrikuju dokazi kako je vlast želela da sakrije nekakve navodne zločine transportovanjem tela sa Kosova u neke druge delove Srbije?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Kada je reč o tome da li je neko pokušavao nešto da fabrikuje, to je stvar o kojoj zaista ne mogu da dam nikakvo mišljenje. Međutim, kao što sam vam već rekao, na osnovu onoga šta danas znamo na osnovu rezultata naših istraga, veoma je malo verovatno da su ti leševi transportovani nedugo pre iskopavanja. Vrlo je verovatno da su transportovani bitno pre iskopavanja. To na dalje pokazuje i mesto gde su sprovedene ekshumacije, dakle tamo gde su leševi bili zakopani. To je mesto već bilo obraslo rastinjem i možda bih mogao ovako da se izrazim: to nije bilo mesto na kom je nedavno kopano. Prema tome, sama ta činjenica pokazuje da je ta masovna grobnica tamo postojala već neko vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neko vreme, ako se uključi, kako kažete i rastinje i tako dalje, može da bude dovoljno vreme, na primer, od oktobra, novembra 2000. godine do maja, juna 2001. godine. Znači, cela jesen, cela zima i, praktično, deo proleća sasvim dovoljan za ovo šta sad govorite. Je li to tako ili ne?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Možda, možda je tako. Međutim, bilo bi bolje to pitanje da postavite nekome ko se zaista bavio samim iskopavanjem i nekome ko ima dovoljno stručno znanje o tom terenu i području o kom se govori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pretpostavljam da je sve to foto-dokumentovano i mesto pre nego što je počela ekshumacija i sve drugo čime bi se moglo ustanoviti, bar približno, o čemu se radi. Da li vam je to poznato?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, fotografije ekshumacije lokaliteta "Batajnica 1" nalaze se pred ovim Sudom i, prema tome, da, u pravu ste, ako se pogledaju te fotografije, možete da vidite kako je to područje izgledalo pre ekshumacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, svedok koji je ovde krajem nedelje odgovarao na pitanje jednog od gospode koji sede u Pretresnom veću govorio je, to je svedok Stijović, uzgred su ga pozvali, on je nekako došao do toga da je negde iskopana neka grobnica na Kosovu i pitali su ga šta je urađeno. On je odgovorio da je izvršena identifikacija i da su tela predata porodicama. Pa mi recite sad kako je moguće kad ne bi bila ova pretpostavka o kojoj ja govorim, kako je moguće da ta ista policija negde kad iskopa neka tela identifikuje i sprovodi postupak i predaje porodicama, a onda odjednom ta ista policija, odnosno to što zovete "srpske snage", otkopava i nosi i zakopava u svoje dvorište? Je li vam se to čini verovatnim ili ne, kao policajcu, profesionalcu?

SUDIJA MEJ: Gospodine Ždriliću, ako ne možete da odgovorite na ovo pitanje, recite da ne možete.

SVEDOK ŽDRILIĆ: Na ceo taj prvi deo ne mogu da odgovorim, a na drugi deo da li se to čini logičnim, moram da kažem "ne".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, samo da se pozabavimo, pošto imam jako malo vremena, sasvim kratko, kako se vrši identifikacija kada se ne radi DNK analiza?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ako govorite o identifikacijama koje su obavljene na samom Kosovu, onda se to obično radi na više načina. Naravno, početne pretpostavke mogu da se donesu

na osnovu informacija dobijenih tokom istraga, a zatim nakon identifikacije sledi fizička identifikacija, što se radi tako da članovi porodice identifikuju leševe. Međutim, taj oblik identifikacije bio je moguć prilikom identifikacija sprovedenih 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali prilikom ekshumacija provedenih 2001. godine svakako nije bilo moguće?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Možete da me ispravite, ali Tužilaštvo ovog Suda na Kosovu nije obavljalo ekshumaciju 2001. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li je moguće, da li je dovoljno za identifikaciju da se negde nađu neka lična dokumenta, delovi odeće, lični predmeti i tako dalje? Da li je to dovoljno za identifikaciju?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ne, to samo po sebi nije dovoljno da bi se pozitivno identifikovao leš.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi da li je moguće uraditi identifikaciju metodom prepoznavanja tela posle tog vremena, koje se odnosi na ova tela o kojima vi svedočite?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Mislite da se leševi fizički pogledaju, to bi moglo da bude moguće, ali je to veoma malo verovatno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi da li su uzimani uzorci DNK za analizu od 11 tela iskopanih kod Prizrena?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Morate da mi razjasnite o kojih to 11 tela govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Negde se u izveštaju pominje jedan broj tela koja su iskopana u Prizrenu, 11 tela, koliko sam shvatio, pa ne znam da li su za njih uzimani uzorci za DNK ili su samo ovo šta ste vi opisali jedini slučajevi da su uzimani uzorci?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ne, ja sam u svojoj izjavi spomenuo da je strelšte u opštini Prizren pregledano i da je tamo prona-

đen veliki broj predmeta. Ti predmeti su bili lične isprave, odeća, cipele i drugi slični predmeti. Među tim predmetima nađeno je, otprilike, 11 predmeta koje su pripadnici porodice identifikovali da pripadaju osobama za koje se veruje da su žrtve incidenta u kafiću u Suvoj Reci u martu 1991. godine. Međutim, dakle, ova brojka 11 koju ste vi spomenuli, to je broj predmeta identifikovanih prilikom ekshumacije 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Postoji li mogućnost provere objektivnosti rada laboratorije za DNK analize?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Sad govorite o objektivnosti laboratorije?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo kojoj, postavljam načelno pitanje. Da li postoji mogućnost provere objektivnosti rada laboratorije, s obzirom na izvršenu DNK analizu, bilo koje laboratorije?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Pa to, naravno, može da se proveri kad govorimo o rezultatima i zaključcima koji su doneti na osnovu tih rezultata. To može da se proveri. Prema tome, odgovor bi bio "da", objektivnost može da se proveri

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su uzimani dvostruki uzorci za DNK analizu?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Nisam siguran koliko je uzoraka uzeto. Međutim, to je opet pitanje za Institut za sudsku medicinu u Beogradu. Njih treba da pitate koliko su uzoraka oni uzeli. Ono šta je meni poznato je da je postojao jedan niz uzoraka koje je jedan predstavnik Instituta za sudsku medicinu u Beogradu predao institutu u Madridu (Madrid).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, postoji li mogućnost kontaminacije uzoraka za analizu, kao na primer u slučaju Glođana (Gllogjan), kada su izjavili da je analiza nemoguća zbog kontaminacije?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Mislim da ste vi već sami odgovorili na svoje pitanje. Da, to je moguće ukoliko je nešto kontami-

nirano, onda da. Međutim, da li su uzorci kontaminirani u ovom incidentu, u ovom slučaju, to je pitanje koje treba da uputite Institutu za sudsku medicinu u Beogradu. Ja smatram da je to veoma malo verovatno, jer ja sam video način na koji se radi u institutu, način na koji se tamo ponašaju i to je veoma visoko profesionalni institut u onome šta rade. Ja nemam nikakvog razloga da verujem da su uzorci predati madridskom institutu bili kontaminirani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ja ne izražavam sumnju u kvalitet rada instituta u Beogradu, postavljam vam sasvim načelno pitanje o tome, a verujem da su oni vrlo stručni i savesno uradili svoj posao. Međutim, radi se sada o institutu u Madridu, da li postoji mogućnost da zbog nepravilnog usklađivanja uzorci za DNK postanu neupotrebljivi za eventualne ponovljene testove?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Moj odgovor je ponovo sličan. Ja nemam nikakvog razloga da verujem da je institut u Madridu manje profesionalan od instituta u Beogradu i opet moram da kažem, nemam nikakvog razloga da verujem da su ti uzorci bili kontaminirani na bilo koji način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li biste hteli da mi objasnite ovo što kaže drugi izveštaj, o genetičkoj identifikaciji tela pronađenih na lokaciji "Batajnica 1", to vam je na osmoj strani, poglavlje 6. Meni ovo nije jasno, pa me interesuje vaše objašnjenje. Kažete uzorci kostiju i tako dalje, imaju brojeve ovde, pokazali su profil i onda broj, ukazujući da bi ova dva uzorka kosti trebalo da potiču od iste osobe. Znači, ukazuju da potiču od iste osobe, a onda druga rečenica glasi: "Međutim, ne može se isključiti da potiču od određenog lica. Rezultat pokazuje da potiče od iste osobe, ali se ne može isključiti da potiče i od neke druge osobe, izvesnog Besnika Šabana (Besnik Shaban), biološkog oca". Šta je presudnije, ovo prvo ili ovo drugo, gospodine Ždriliću? Potiču od iste osobe ili da se ne može isključiti da ne potiču od dve različite? Šta je presudnije?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Moram tu nešto da objasnim. Uopšte se ne radi o davanju, o tome šta je presudno. Ono šta ovde

stoji je to da je laboratorija primila dva uzorka kostiju, "BA22" i "BA59". Kao rezultat analize DNK, ustanovljen je profil ta dva uzorka i utvrđeno je da ta dva uzorka, "BA22" i "BA59", dolaze od iste osobe. To je jedan od zaključaka. Znači ta dva uzorka kosti dolaze od iste osobe. A zatim dalje kažu da se ne može isključiti da ti uzorci kosti pripadaju Veselu Šabanu Beriši (Vesel Shaban Berisha), osoba koju smo videli u porodičnom biogramu "JZ-1". A on je biološki otac Kući Vesela Dasurije (Kuqi Vesel Dasurije), to se isto vidi na našem prvom dijagramu. Prema tome, ako pogledate prvi dijagram "JZ-1", videćete da je pri vrhu tog dijagrama glava te porodice Vesel Šaban, star 61 godinu. Krst pored njegovog imena znači da se radi o osobi za koju se veruje da je ubijena u tom incidentu u kafiću u Suvoj Reci i, prema tome, oni kažu ta dva uzorka potiču od iste osobe. Ti uzorci kostiju su onda identifikovani putem DNK analize, gde se ustanovilo da je on biološki otac Dasurije Kući, to je osoba odmah na desnom rubu tog istog grafikona i ona je ćerka Vesela Šabana i Sofije (Sofija Berisha). Prema tome, oni su ovde uradili dve stvari. Prvo, rekli su mi imamo dva uzorka kostiju koji potiču od jedne osobe i zatim ti uzorci potiču od osobe koja je biološki otac Dasurije Kući. Nadam se da je to razjašnjeno sada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Je li vam to objašnjenje i za, da preskočimo jednu tačku, za ovu sledeću "BA29", "BA37" i tako dalje, ukazuje da bi ova dva uzorka trebalo da potiču od iste osobe? Međutim, ne može se isključiti da i potiču. Da li je to isto objašnjenje koje ste maločas dali?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Imamo slični odgovor. "BA29" i "BA37" su, kao što ste vi to rekli, identifikovani metodama analiza DNK i rečeno je da se radi o istoj osobi, a ta je onda osoba identifikovana i konstatovane su dve stvari: prvo, da je biološka kći Vesela Šabana Beriše i drugo, isto tako biološka kćer Sofije Beriše, to ste preskočili. Ona je identifikovana u paragrafu gore. Dakle, imamo Vesela i Sofiju, oni su oboje identifikovani kao biološki roditelji Dasurije Kući i onda se iz te identifikacije dalje identifikuje njihova kćer Fatmire (Fatmire Berisha) kao biološka kćer obe te osobe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sada na drugoj strani imate na vrhu i na dnu dve tačke o kojima se govori da je isključeno da postoji veza između osoba o kojima se radi. To znači na koliko se svodi onda ovo šta se tvrdi u ovoj analizi? Na koliko osoba se svodi da je napravljena nekakva veza?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Morate da ponovite to pitanje. Nije mi sasvim jasno šta me pitate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na strani 9, na vrhu strane, ovde nisu označeni brojevi, nego samo kvadrati koji pokazuju razliku od pasusa do pasusa. Znači na strani 9, na vrhu, kaže: "Isključeno je, međutim, da je osoba od koje potiče uzorak" i tako dalje i na dnu, takođe, kaže "isključeno je da je osoba" i tako dalje. Dakle, na koliko se onda svodi, ovo o čemu vi svedočite, osoba gde postoje nekakve veze između lica koje su analizirana?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja ne vidim sad ovo šta vi pokazujete. Međutim, da odgovorim na vaše pitanje. Rezultat analize DNK koji je sproveden u institutu u Madridu je taj da je 11 osoba identifikovano kao ljudi za koje se veruje da su žrtve incidenta u kafiću u Suvoj Reci, u martu 1999. godine. Znači, potvrđeno je da su posmrtni ostaci tih 11 osoba bili zakopani na lokalitetu "Batajnica 1".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sada mi odgovorite na pitanje, s obzirom na to da ste vi policajac. Nesumnjivo je da su ti ljudi mrtvi i nesumnjivo je da je nekoliko njih identifikovano. Da li to na bilo koji način služi kao dokaz u odgovoru na pitanja ko ih je ubio i pod kojim okolnostima, kada, s kojim motivima i tako dalje?

SUDIJA MEJ: Ne. Ne, gospodine Miloševiću, sada se vraćamo ponovo na staru temu. Nema potrebe da svedok odgovori na to pitanje. Odgovor je "ne". Dakle, sada ste potrošili sat i 10 minuta na unakrsno ispitivanje ovog svedoka, a to je više nego dovoljno i to je isto tako mnogo više nego vreme koje je zaista trebalo da se potroši na to ispitivanje. Možete da postavite još jedno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Ždriliću, vi ste upoznati sa više stratišta na kojima su ubijani, masakrirani i spaljivani Srbi. Da li je vaša institucija, služba, profesija ili kolege vršili ispitavanje i identifikaciju na ovakav način kao što ste radili sa ovih 11 osoba u slučaju gde su žrtve tih zločina nesumnjivo bili Srbi?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Svakako, gospodine Miloševiću, unutar Tužilaštva vode se istrage o kršenjima humanitarnog prava, bez obzira na to ko su žrtve i bez obzira na to ko su počinitelji. Prema tome, mi smo na početku radili u Albaniji i zatim na Kosovu i na drugim lokalitetama, i svuda gde su nas dovele naše istrage, mi smo prikupljali dokaze o incidentima za koje se tvrde da su se dogodili na Kosovu unutar vremenskog perioda kojim se bavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali ja vas pitam da li imate sličan izveštaj ovako sa DNK, jer imam u vidu preko hiljadu i po nestalih Srba, za mnoge se pretpostavlja da su ubijeni, negde sakriveni i tako dalje? Da li imate ovakve slične analize koje bi ukazivale na istragu u vezi s tim ubijenim Srbima, nestalim ili nastradalim u stratištima koja su otkopana za vreme cele te kampanje na Kosovu? Da li imate ovakav sličan izveštaj neki?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja lično nemam. Međutim, poznato mi je da Tužilaštvo sprovodi istragu upravo u vezi sa ovim o čemu vi pitate i ja sam, isto tako, o tome prikupio informacije i ukoliko budem pozvan da o tome svedočim ovde, ja ću da svedočim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo da razjasnimo nešto. U redu, ne dozvoljavate mi više da postavljam pitanja, imao bih ovde još jedno trideset pitanja, ali nije bitno. Samo bih da razjasnimo jednu stvar u vezi sa ovom gomilom papira koje je gospodin Rajnefeld uradio. Ovde je bilo reči o tome da bi neko sa višeg nivoa trebalo da bude ispitan u vezi sa ovim papirima. Ja želim da to preciziram, ako se radi o pismima Luiz Arbur, onda nema tu govora ni o kakvom višem nivou, nego je reč o Luiz Arbur. Ako se radi o pismu ministra pravde Jugoslavije, onda je u pitanju taj ministar pravde, a ne bilo ko drugi. Dakle, to su pitanja o kojima samo mogu da

budu ispitivani oni koji su potpisnici ovih dokumenata. I još jednu napomenu, gospodine Mej. Vi ste rekli da je Ždrilić jedini službenik ovog takozvanog Tužilaštva koji ovde svedoči, a ovde su svedočili mnogi službenici i Abrahams (Frederick Cronig Abrahams) i Bakar (Eric Baccard) i Bol (Patrick Ball) i niz drugih službenika Tužilaštva gde se ...

SUDIJA MEJ: Zaustaviću vas. Većina njih bili su bivši službenici, tačno je da su tu jedan ili dvojica koji još uvek rade za Tužilaštvo. Međutim, sasvim je prikladno da ovaj svedok uvrsti korespondenciju. Kad je reč o tome ko je prikladan svedok koji treba da se dovede ovamo za unakrsno ispitivanje, to je pitanje koje ćemo mi da razmotrimo. Da li amikusi imaju pitanja?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Ne, ništa nije ostalo nerazjašnjeno.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld?

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Biću vrlo kratak, časni Sude, samo nekoliko stvari kao razjašnjenje. Gospodine Ždriliću, prilikom unakrsnog ispitivanja postavljeno vam je pitanje o mogućnosti da su vlasti možda fabrikovale dokaze i vi ste odgovorili da ne znate ništa o tome. Koje ste to vlasti imali na umu kad vam je optuženi postavio to pitanje?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Pa to su vlasti o kojima je on govorio. Budući da su identifikacije obavljene u Srbiji, onda bi te vlasti očito bile vlasti Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li u tom odgovoru mislili i na vlasti unutar Tužilaštva ovog Suda?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li vaš odgovor uključuje mogućnost da je možda Tužilaštvo učestvovalo u fabrikovanju dokaza?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Moj odgovor je tu svakako da Tužilaštvo nije učestvovalo u fabrikovanju nikakvih dokaza. Isto tako mi nismo direktno učestvovali ni u samim ekshumacijama.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Još jedno pitanje o mogućnosti da su tela relativno nedavno dovežena u Batajnicu. Od 12. juna 1999. godine, da li vam je poznato da je na Kosovu bio prisutan KFOR (Kosovo Force) od tog datuma?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko je vama poznato, da li bi se bilo kakva ekshumacija ili transport leševa sa Kosova od 12. juna 1999. godine na dalje mogla obaviti bez dozvole organizacije kao što je KFOR, koja je tada imala vlast na Kosovu?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ne, ne bi to ne bi moglo da se obavi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možda nisam jasno postavio pitanje. Znači, za to je bila potrebna dozvola KFOR-a?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Spomenuli ste kad se govorilo o pitanju transporta uzoraka iz Beograda u Madrid, rekli ste da znate da je to neko tamo odneo. Da li je to bio profesor Dunjić?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I on je profesor sa beogradskog instituta?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I koliko je on odneo uzoraka u Španiju?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: On je predao uzorke iz beogradskog instituta u madridski institut.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I konačno, ovo sada nije dodatno ispitivanje, nego jedna stvar koja bi trebala da bude od pomoći Sudu. Tokom unakrsnog ispitivanja ovog svedoka iznete su tvrdnje o izveštaju OEBS-a Kosova "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As Told). Upućujem na stranicu 340 tog izveštaja gde se govori o operacijama snaga bezbednosti 11. marta u selu Ješkovo. Gospodine Ždriliću, kad ste uzimali izjavu svedoka K-41, da li je on tada opisivao incident u februaru 1999. godine u Ješkovu?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, primetićete da je na stranici 340 tog izveštaja tvrdnja da je u Ješkovu izvedena operacija 11. marta 1999. godine. Prema tome, čini se da je to ili jedna druga operacija u drugo vreme ili drugo. Ukoliko to jeste ista operacija, u izveštaju stoji da patrole OEBS-a i KVM tokom većeg dela operacije nisu imale pristup u to područje. Oni, zatim, govore o izveštaju da je OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) bila u Ješkovu, ranije napuštenom selu i zatim preskačem jedan paragraf i tu, zatim, stoji "12. marta policija je zatražila od timova OEBS-a i KVM da posete Ješkovo gde su se policijske operacije odigrale 11. marta. Verifikatori su videli leševe sedam naoružanih muškaraca u crnim uniformama OVK. Prema tvrdnjama policije, oni su ubijeni vatrom iz lakog naoružanja tokom operacija snaga bezbednosti". Sledeća rečenica: "Timovi nisu uspeli da potvrde da su pripadnici OVK poginuli na mestu na kom su zatečeni" i tako dalje. Prema tome, ja mislim da je na stranici 340 pasus na koji se poziva optuženi tokom unakrsnog ispitivanja.

SUDIJA MEJ: Hvala. Gospodine Ždriliću, hvala vam što ste došli da svedočite. Sada možete da idete. Gospodine Najs (Nice), kao što sam već rekao, moraćemo da razmotrimo pitanje ko je prikladan svedok za ovu korespondenciju.

TUŽILAC NAJS: Dozvolite mi da kažem jednu stvar. Pitanje je ovde jednostavno: da li su ta pisma poslata-primljena i da li su te izjave rečene-izjavljene. Ja sam ovo unakrsno ispitivanje pratio sa prekidima i nisam shvatio da je optuženi osporio činjenicu da je on primio pisma koja su mu poslata.

SUDIJA MEJ: Mi smatramo da tu mora da se pozove neki svedok. Ako mi dozvolite da kažem, ovo je upravo primer da objasnim zašto sam oklevao pre nego što sam prihvatio ove dokaze. Ovo je, dakle, prilika za dodatno unakrsno ispitivanje i za dodatno trošenje sudskog vremena na periferna pitanja. Mislim da bi Tužilaštvo trebalo da ima u vidu da ukoliko se optuženom da prilika da zatraži vreme za dodatno unakrsno ispitivanje, onda će on verovatno unakrsno ispitivanje i da zatraži.

TUŽILAC NAJS: Da, u pravu ste. Međutim, kad je reč o ovim konkretnim pitanjima, mi ih smatramo značajnima. Kada je reč o kandidatima koji bi mogli te dokumente da uvrste u spis, a da to nije gospodin Ždrilić, to bi mogao da bude njegov pretpostavljeni ili neko drugi unutar Tužilaštva. Međutim, još uvek ostaje pitanje šta je pitanje o kom optuženi želi da ispituje i čini mi se da to nije pitanje da li su ta pisma poslata i primljena. Optuženi to u ovom trenutku još nije osporio.

SUDIJA MEJ: Opet se radi o poteškoći koja proizilazi iz toga da se optuženi sam brani i u kojoj ga meri treba prisiliti da ospori to pitanje i u kojoj meri on o tome može unakrsno da ispituje. U svakom slučaju to ćemo još da razmotrimo. Međutim, sada biste možda mogli da kažete šta dalje sledi. Koga želite sledećeg da pozovete?

TUŽILAC NAJS: Pozvaćemo Oliveru Antonić-Simić, kao što sam već objasnio prošlog dana. Ja ću kratko da je ispitujem, a zatim dolazi na red gospodin Ku (Philip Co).

SUDIJA MEJ: Da li mislite da ćemo da završimo sutra ili ne, imajući u vidu vreme koje smo potrošili danas?

TUŽILAC NAJS: Nadam se da ćemo moći da završimo sutra. Međutim, postoji izvestan broj administrativnih pitanja o kojima takođe želim da govorim. Ja mislim da ona neće da traju jako dugo. Međutim, možda bi bilo dobro da se o njima ne raspravlja u zadnjih pet minuta radnog dana. Prema tome, nadam se da će Sud da nam dozvoli da radimo i u sredu, ukoliko to postane nužno.

SUDIJA MEJ: Izgleda da nas isključuju iz javnosti. Ostaje kao do sada, ali ubuduće molim vas da ne sprečavate javnu raspravu.

TUŽILAC NAJS: Ima veliki broj stvari koje bih hteo da raščistimo, a takođe treba da počnemo sa pripremama za sledeću fazu.

SUDIJA MEJ: Da, verovatno je da ćemo da završimo u sredu, to je realnije da se pretpostavi.

TUŽILAC NAJS: Ali ja se nadam da ćemo možda sutra da završimo.

SUDIJA MEJ: U tom slučaju ćemo da nastavimo sledeću fazu suđenja posle dvonedeljne pauze jednog četvrtka, sad ne mogu da se setim datuma.

TUŽILAC NAJS: 26., mislim.

SUDIJA MEJ: U redu, pozovite svedoka.

TUŽILAC NAJS: Ovaj svedok, kao i svedok koji je takođe povezan s ovim slučajem, će da ima samo elektronsko iskrivljenje lika i ništa drugo, a to je više po zahtevu njenih poslodavaca nego po njenom zahtevu. Časni Sude, problem koji se pojavio sa ovim nezgodnim pominjanjem izveštaja OEBS-a "Kako viđeno, tako rečeno", bez citata, navelo me je ne samo da pronađem taj pasus, već i da se raspitam da li imamo elektronsku verziju koja može elektronski da se pretražuje. Mi imamo jednu elektronsku verziju tog izveštaja, ali ne znamo da li ona može i da se pretražuje, ali ako postoji neka

koja može, mislim da bi to Pretresnom veću zaista moglo da bude od koristi te ćemo je da je pribavimo.

SUDIJA MEJ: Barem jednom od nas.

TUŽILAC NAJS: Da, časni Sude. Onda ću da pokušam da učinim istu stvar i sa knjigom "Po naređenju" (Under Orders), zamoliću gospođu Grejem (Graham) da to zabeleži. Prilično sam siguran da će "Po naređenju" da nam bude na raspolaganju u elektronskoj verziji, a ako se još može pretraživati, mislim da bi to bilo od velike koristi. Ovo je svedokinja za koju ćemo da imamo samo nekoliko pitanja. Optuženi je unakrsno ispitivao jednog od prethodnih svedoka o izjavi ovog svedoka. Svedok je unapred obavешten o prirodi unakrsnog ispitivanja i kaže da je trebalo da se uzme u razmatranje jedan širi isečak iz njene izjave. Ja potpuno shvatam njenu zabrinutost i možda bi trebalo da njenu izjavu uzmemo kao dokazni predmet. U svakom slučaju, ja ću da pokažem taj duži pasus na projektoru.

SUDIJA MEJ: Molim svedokinju da da svečanu izjavu.

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se vi zovete Olivera Antičić-Simić?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi radite u Bezbednosno-informativnoj agenciji koja se ranije zvala RDB, Resor državne bezbednosti i radite od 1996. godine za ovu organizaciju?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste radili zajedno sa gospodinom Stijovićem na predmetu kada je on obavljao razgovore sa Rade-
tom Markovićem?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U tim prilikama, da li ste učestvovali, na neki način, u nečemu što se tiče sadržaja tih razgovora, ili ste se samo bavili kucanjem i štampanjem?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Samo sam se bavila kucanjem i štampanjem izjave.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Među tim razgovorima, da li je bio jedan koji se doticao hladnjače?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Što se tiče sadržaja tog razgovora ili bilo kog drugog razgovora, šta biste rekli kada bi vam neko sugerisao da je gospodin Marković, na neki način, prevaren i prevarom naveden da potpiše izjavu ili da je ta izjava njemu gotova data na potpis? Šta biste vi na to odgovorili?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ja tome nisam prisustvovala, dakle, ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde kažete “nisam prisustvovala”. Ja vas pitam šta biste rekli kada bi vam neko sugerisao da je gospodin Marković prevaren i prevarom naveden da potpiše izjavu, ili da mu je već unapred pripremljena izjava samo data na potpis?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Rekla bih upravo to, da to nije učinjeno u mom prisustvu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam. Mislim da ste na televiziji pratili svedočenje gospodina Stijovića. Da li je to tačno?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ima neki deo svedočenja sa kojim se ne slažete?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS: Pominjao se jedan deo vaše izjave za koji je rečeno da je nepotpuna. Molim da se ovom svedoku pokaže njena izjava, na njenom jeziku, radi se o dnu prve strane.

SUDIJA MEJ: Da li bismo i mi mogli da dobijemo po primerak te izjave?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sigurno. Molim da uzmete original i da stavite donji deo strane na grafoskop. Ako pritisnete dugme, videćete ono šta pokazuje grafoskop, tačnije dokument na grafoskopu. Izgleda da to sad ne radi. Evo ga, to je na kanalu našeg monitora. Treći pasus odozdo u vašoj izjavi, gospođo Simić, počinje ovako. Ja ću da ga pročitam. To je poslednji pasus prve strane. "Danas, utorak 3. septembra 2002. godine istražitelj Fulton (William Robert Fulton) iz Tužilaštva Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju mi je pokazao fotokopiju izjave. Pregledala sam izjavu i mogu da potvrdim da izgleda da se na kopiji nalazi moj potpis. Ne mogu da budem određenija, jer se ne radi o originalnom dokumentu. Takođe, izgleda da se na njoj nalaze potpisi gospodina Markovića i Zorana Stijovića. Sadržaj izjave mi je poznat. Međutim, ja nisam stvarno u stanju da potvrdim da je sadržaj izjave koja mi je pokazana ono šta sam tog dana otkucala. Dokument sam kucala pre više od godinu dana i ne mogu stvarno da se setim tačnog sadržaja. Međutim, izjava se zaista odnosi na pitanja koja su bila predmet jednog konkretnog razgovora". Kraj citata. I dalje govorite o tome kako su razgovori obavljani profesionalno. Možete li da mi kažete da li je ovo šta je rečeno u vašoj izjavi tačno?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS: Hvala vam. Možda će za vas da bude još nekih pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ova svedokinja je svedočila o vrlo uskom krugu pitanja i nadam se da ćete moći da završite sa svojim unakrsnim ispitivanjem vrlo brzo, ali, u svakom slučaju, pre sledeće pauze, a to je u 12.15.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, gospodine Mej, nadam se da hoću. Samo prethodno želim da učinim jednu napomenu. Ovo je verovatno vrlo redak slučaj u praksi kod redovnih sudova da Tužilaštvo dovodi svedoke da osporavaju izjavu njihovog sopstvenog svedoka. Naime, gospodin Marković bio je svedok Tužilaštva...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Možete da kažete šta želite kad dođe za to vreme. Ovo nije to vreme. Ova svedokinja je došla da svedoči o jednom uskom pitanju i vi treba da počnete sa njenim ispitivanjem.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vrlo uskoro. Gospođu Antonić, vi ste gledali svedočenje Stijovića, maločas ste to potvrdili. On je objasnio da vi, u stvari, niste daktilograf.

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jer ja sam ga pitao u vezi s tim, vi ste to gledali, da ne bih gubio vreme da ponavljam, ali u tom konkretnom slučaju njen je posao bio posao daktilografa, inače, ona nije daktilograf. Šta ste vi, u stvari, koja je vaša funkcija tada bila?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Analitičar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Analitičar. Jeste vi radili u odeljenju gospodina Stijovića?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da, radila sam u organizacionoj jedinici u kojoj je on bio jedan od šefova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je uobičajeno da kad se obavljaju takvi razgovori ne bude prisutan daktilograf, znači najobičnije tehničko lice, nego se uzima neko sa, rekao bih, višeg nivoa, jer ste vi, ne daktilograf, već stručni analitičar, koliko razumem iz ovoga šta kažete?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da, to se ponekad dešava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u kojim slučajevima se to dešava?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Na to pitanje ne bih mogla ja da odgovorim, prosto u tom konkretnom slučaju ja sam dobila nalog i ispunila nalog svog pretpostavljenog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle vi ste kucali isključivo ono šta je diktirao gospodin Stijović, je li tako?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Kucala sam ono šta su diktirali gospodin Stijović i gospodin Radomir Marković.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi koliko puta ste bili u razgovorima sa Markovićem, mislim sa Stijovićem, u pose-tama Radomiru Markoviću?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ja zaista ne mogu da se setim broja, ali to je bilo više puta. Dakle, to je trajalo, čini mi se, dva meseca, više puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dva meseca i koliko često u ta dva meseca ste išli svaki dan, svaki drugi dan, svaki peti dan otprilike?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Pa gotovo svako-dnevno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, vi ste bili bar u više prili-ka u razgovoru koji je Stijović vodio sa Markovićem. Je li tako?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Zaista ne znam broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali kažete dva meseca skoro svakodnevno.

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moguće da je toliko i koliko su obično trajali ti razgovori koje ste imali sa generalom Markovićem?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Po nekoliko sati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko najmanje, a koliko najviše?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ne znam stvarno, ne sećam se. Po nekoliko sati, to je najpreciznije što mogu sada da kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, a recite mi kad su ti razgovori, u koje doba dana, obično vođeni?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Nekad pre, a nekad posle podne, u zavisnosti od mogućnosti da se uđe tamo, u zavisnosti od drugih obaveza gospodina Markovića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi, s obzirom na to da je bilo nekoliko desetina razgovora od po nekoliko sati, šta su sve bili predmeti tih razgovora?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: To zaista ne mogu da se setim, razne su bile teme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, nabrojte nekoliko tema za primer.

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam ni da li sam ja sada u poziciji da govorim o drugim temama osim ove, s obzirom na tajnost, odnosno poverljivost tih informacija.

SUDIJA MEJ: Niste obavezni da odgovarate, ako smatrate da treba da čuvate neku službenu tajnu. U svakom slučaju, to možda i nije relevantno. Ima drugih tema osim ove, zar ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a recite mi da li se najveći deo razgovora koje ste vodili, znači tih nekoliko desetina razgovora, odnosio većinom na one stvari za šta je bio optužen gospodin Marković, ili na stvari koje su se ticale nekih drugih aktivnosti Službe državne bezbednosti, rada organizacije, metoda ili bilo čega drugog?

SUDIJA MEJ: Ja sam već rekao da svedokinja nije obavezna da na ovo odgovara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ne razumem, gospodine Mej, da ako je ja ne pitam da odaje ovde državne tajne i da iznosi konkretna pitanja, nego je pitam samo o oblastima, ne vidim da je to tajna o kojoj ona ne može da govori?

SUDIJA MEJ: Na koji način je ovo relevantno za njeno svedočenje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja bih hteo da čujem odgovor, pa ću vam onda reći zašto mislim da je relevantno.

SUDIJA MEJ: Ne, ne, ako želite da postavite neko pitanje, prvo morate da nam kažete na koji načinje je ono relevantno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa relevantno je, gospodine Mej, zato što svedokinja svedoči. Pa je relevantno o čemu je razgovarala, pošto ona svedoči o onome o čemu je govorio general Marković, pa je ja pitam o čemu su razgovarali?

SUDIJA MEJ: Sada se bavimo jednim konkretnim pitanjem, a to je da li je na njega vršen bilo kakav pritisak da da tu izjavu koja je sada ušla u dokazni materijal. I to je jedino pitanje o kome ona svedoči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, da li je to jedino pitanje ili ne, veoma je relativno zbog toga što se ovde postavlja pitanje

da li je uopšte tretman gospodina Markovića bio zakonit i da li se na zakonit tretman neke osobe u pritvoru može smatrati pritiskom koji se vrši na tu osobu. Prema tome, vi ovde imate jednu izjavu koju je doneo službenik policije i koja nije mogla da bude rezultat nekoliko desetina razgovora vođenih dva meseca, nego je mogao da bude rezultat jednog razgovora...

SUDIJA MEJ: To je zaključak. Nadam se da ćemo sa ovom svedokinjom moći da raščistimo koliko je razgovora ukupno obavljeno. Ako želite njoj da predočite ili da tvrdite da je ova izjava proizašla iz mnogih i mnogih razgovora, vi to možete da uradite, ali o čemu se još razgovaralo, nije relevantno, po mom mišljenju, naročito ako se to dotiče nekih poverljivih pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospođo Antonić, da li je najveći deo tih razgovora bio posvećen događanjima za koje je optužen general Marković?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliki je deo razgovora bio posvećen tim pitanjima?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, o predmetima, temama koje su se odnosile na ono šta je gospodin Marković optužen nije ni bilo razgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vrlo dobro, a recite mi da li se sećate da li je gospodin Stijović upozorio generala Markovića da on ima pravo na prisustvo advokata?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da se setim.

SUDIJA MEJ: Gospodin Stijović je svedočio da su to bili razgovori koji su se obavljali pod jednom odredbom iz krivičnog zakona koja ne predviđa da advokat mora da bude prisutan. Tako se ja bar sećam, možda grešim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ako se onda dobro sećate, gospodine Mej, on je svedočio i o tome da ta vrsta izjava ne može da bude ni korišćena u sudskom postupku. Ako već želite da citirate Stjovića i taj član zakona. Dakle nije, a recite mi, molim vas, o ovome šta ovde piše, da li je, na primer, ovo pitanje o kome je data izjava bilo predmet razgovora jednog dana, ili dva ili više dana?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, samo jednog dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo jednog znači, od dvomesečnog razgovora i nekoliko desetina višesatnih razgovora ovo je bilo samo jednog dana. Gospodine Mej, juče nam je gospodin Najš dao, kako je rekao, zvanični prevod izjave gospodina Markovića. Da li sam ja to dobro razumeo?

SUDIJA MEJ: Da, bar koliko sam ja shvatio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li biste bili ljubazni da mi date jednu fotokopiju izjave gospodina Markovića na srpskom, pošto je ja trenutno nemam?

SUDIJA MEJ: Da li Tužilaštvo ima jedan primerak? Znam da je optuženom to sigurno dato i ranije.

TUŽILAC NAJS: Da, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne sporim ja da je to meni dato ranije, nego je nemam trenutno.

SUDIJA MEJ: Svedokinja takođe treba da ima primerak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da vas podsetim, gospodo, ja sam postavio gospodinu Stijoviću pitanje citirajući jedan deo ove njegove izjave. Da li je moguće da general Marković, čovek sa čitavim radnim vekom u policiji, može da kaže jednu ova-

kvu rečenicu koja glasi, "reč je o sastanku koji je najverovatnije bio posvećen pitanju Kosova i kome su najverovatnije, pored navedenih, prisustvovali i predstavnici Vojske Jugoslavije, s tim što to ne mogu sa potvrdnom sigurnošću da tvrdim." Dakle, najverovatnije je bio posvećen pitanju Kosova i najverovatnije su prisustvovali predstavnici Vojske Jugoslavije, pitao sam ga kako je moguća takva izjava ako je sastanak bio u biblioteci, nije bio nikakav skup na nekoj poljani, pa se ne može znati ko je prisustvovao i tako dalje, a govorim o tome zato što prevod glasi, a onda da ne bi bila ovako imbecilno sastavljena rečenica u ovom prevodu se kaže: "Osim toga verovatno su prisustvovali" i tako dalje. Ovde se upotrebljavaju dva različita objašnjenja, što je sa stanovišta jezika ispravno, ali sa stanovišta autentičnosti teksta potpuno neispravno, jer je ova rečenica neverovatno stupidna, rekao bih, da bi neko mogao, pogotovu s tom zrelošću...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, o ovome smo već puno razgovarali. Vi ste rekli šta ste imali da kažete. Na nama je da odlučimo da li je to važno ili ne ili je to najobičnija rečenica. Mi ćemo o tome da razmislimo. Što se tiče ove svedokinje, vi već dva ili tri minuta govorite, a ne postavljate pritom nikakvo pitanje. Koje je pitanje za ovu svedokinju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođo Olivera, molim vas, u vašoj izjavi pisanoj, kažete vrlo precizno, pošto imam samo na engleskom, pročitacu na engleskom, da ne bih ja pogrešno preveo, da se to ne bi zloupotrebilo: "Sadržaj izjave mi je poznat. Međutim, ja nisam u stvarnoj poziciji da potvrdim da je sadržaj izjave koja mi je pokazana ono šta sam toga dana otkucala". Dakle, to ste rekli da ne možete potvrditi da je baš to ono šta ste toga dana kucali. Malopre ste rekli da je to bilo samo jednog dana predmet vašeg razgovora. Je li tako?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I treće što ste rekli na pitanje gospodina Najsa maločas, kada vas je pitao kako bi vaša reakcija

bila da neko kaže da je, da ne citiram gospodina Najsa, dakle da je njemu ova izjava data na potpis, vi ste odgovorili da tome niste prisustvovali, je li tako?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala lepo, nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Želim da razjasnimo ovo šta ste sad rekli. Ja sam mislio, gospođo Antonić-Simić, da ste vi rekli da dok ste vi bili prisutni nije bilo nikakvog pokušaja da se gospodin Marković prevarom ili prisilom natera da potpiše izjavu koja nije njegova. Međutim, sada optuženi kaže da vi niste bili prisutni kad je gospodin Marković izjavu potpisao. Verovatno se slažete sa mnom da su to dve različite stvari. Ako pogledamo originalnu verziju izjave, na njoj se uz potpis gospodina Markovića pojavljuje na više mesta i vaš potpis. Da li ste vi bili prisutni kada je gospodin Marković potpisao ovu izjavu na svakoj stranici i zatim na kraju izjave odmah do vašeg potpisa?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ: Da, bila sam prisutna. Ono šta je možda izazvalo zabunu jeste to, ja sam prisustvovala i potpisala svaku izjavu koja je autentično uzeta, odnosno svaka izjava je otkucana i odštampana i potpisana u prostorijama Okružnog zatvora u Beogradu. A što se tiče mogućnosti koja je ovde pomenuta da je to prevara, odnosno podmetanje neke druge izjave, ja o tome zaista ne mogu svedočiti, jer tako nečem nisam prisustvovala. Dakle, prisustvovala sam potpisivanju izjave. Ukoliko ovaj potpis se nalazi na autentičnoj originalnoj verziji izjave, onda on potvrđuje njenu tačnost, odnosno njenu autentičnost. Moja rezerva se u mojoj izjavi datoj istražiteljima odnosila na činjenicu da mi je pokazana fotokopija dokumenta, a u sadržinskom smislu na činjenicu da je ta izjava uzeta, odnosno, ja sam je otkucala pre više od godinu dana, kako i stoji u mojoj izjavi, nisam se ni tada trudila da je pamtim, tako ni sada. To je ono šta sam rekla. Ne mogu sa sigurnošću da tvrdim daje to taj tekst koji sam otkucala. Znači to zbog protoka vremena i zbog činjenica da se sadržaja izjave ne sećam.

SUDIJA MEJ: Da li još neko želi da postavlja pitanja? Gospodine Tapušковиću?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospođo Simić, samo dva objašnjenja. U svim tim razgovorima koje ste imali, da li je uvek, svaki put, napravljen zapisnik ili je bilo slučajeva da je gospodin Stijović prvo pravio beleške ili pravio zabeleške za neke stvari, pa nosio onda u kancelariju, pa naknadno radio?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Gospodin Stijović i gospodin Marković su razgovarali i tokom tih razgovora gospodin Stijović je vodio beleške. Šta je on sa njima radio posle toga, ja zaista ne znam, ali kada bi gospodin Marković pristao da na neku temu da izjavu, ta izjava je tu, u toj prostoriji, sročena, izdiktirana, otkucana, odštampana i potpisana.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je tokom dugih razgovora, obzirom da gospodin Marković nije imao stručnu pomoć tu, da li je ponekad u nekim od tih razgovora tražio malo da predahne? Da li je pokazivao umor ili ne?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ne, osim toga što je ambijent tamo takav da mislim da niko ne može biti izuzetno lepo raspoložen. Ne.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ne, ja mislim pre svega na to da nije u tim momentima imao pravnu pomoć. Da li je u tom pogledu pokazivao neku rezervu?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ne.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I samo još nešto. Da li možete da objasnite uopšte ili ne možete kako je došlo do toga, da li znate koji je datum stavljen na taj dokument ispod njegovog potpisa?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da, ja mislim da je to stvar rukopisa. Iskrena da budem, vidim da ova cifra koja je već nekoliko puta spomenuta kao sporna, umesto jedinice izgleda kao dvojka, ali čini mi se da je to stvar rukopisa.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste slušali iskaz gospodina Markovića preko televizije takođe?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Ne u potpunosti, delimično da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo jedna stvar koja se tiče priprema ovih izjava. Dakle, da li su prvo napravljene radne verzije, odnosno nacrti izjave koje bi gospodin Marković pregledao, a zatim bi se odštampana konačna verzija?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da, svaka izjava je zapravo diktirana glasno. Ja sam ih kucala diktirano, kad se to završi štampala sam izjavu i davala je gospodinu Markoviću na čitanje i potpis. Ukoliko bi on imao neku primedbu i korekciju, onda bi bila izvršena i onda bi konačna verzija izjave bila štampana u određenom broju primeraka i potpisivana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. I još jedna stvar o kojoj je govorio sudija. Kopija Markovićeve izjave koju mi imamo nosi jedan potpis pod imenom "Olivera Antonić-Simić", naravno ovo je fotokopija. Međutim, recite nam da li je to vaš potpis?

SVEDOK ANTONIĆ-SIMIĆ – ODGOVOR: Da, to u potpunosti izgleda kao moj potpis.

TUŽILAC NAJS: Hvala. U redu, nemam više pitanja za ovu svedokinju, osim što bismo možda trebali da razmotrimo pitanje da li njenu izjavu treba da uvrstimo u spis.

SUDIJA MEJ: Da, treba da se uvrsti u spis.

sekretar: Ona će da bude dokazni predmet Tužilaštva broj 316.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, pre nego što odemo na pauzu, molim da se svedokinja uputi da izađe iz sudnice, jer imamo još jednu stvar.

SUDIJA MEJ: Gospođo Antonić-Simić, hvala vam što ste došli da svedočite na Međunarodni sud. Sada možete da idete, ali molim vas da prvo pričekate, budući da moramo da spustimo zavese. Imamo još par stvari o kojima moramo da se pozabavimo pre pauze.

TUŽILAC NAJS: Možda vam se može učiniti da spadam u ljude koji su protiv tehničkog napretka, ali čini mi se da je ručno puštanje zavesa bilo mnogo tiše, ali možda je bolje da prečujete ovaj moj komentar. Časni Sude, ja znam da je na početku svedočenja gospodina Kua... Samo momenat, da li je časni sudija završio sa prethodnim svedokom izgovarajući uobičajene reči?

SUDIJA MEJ: Mislim da jesam. Hvala vam što ste došli da svedočite. Možete da idete.

TUŽILAC NAJS: Ja znam da pre svedočenja gospodina Kua postoje primedbe prijatelja suda vezane za pravna ili činjenična pitanja, pa bi ih trebalo razmotriti. Dve stvari se javljaju: prvo, ja sam nedavno otkrio još jedan pravni izvor koji mogu da priključim drugim pravnim izvorima, a koji se tiče pitanja situacije eksperta koji ima interes za ishod postupka. Ovo je prilično duga presuda, imamo ovde tri kopije: jednu za Sud, jednu za amikuse, jednu za optuženog ukoliko želi to, a zatim imam tri stranice izvoda, to je nekoliko paragrafa koji su relevantni.

SUDIJA MEJ: U redu, molim da to podelite.

TUŽILAC NAJS: Ovo dolazi od jednog engleskog žalbenog veća, to je "Factortame" litigacija, stranice 19-21 su relevantne za nas.

SUDIJA MEJ: Ne, ne, čekajte. Nemojte još uključujete tu mašinu.

TUŽILAC NAJS: To je na drugoj strani, na strani 20, samo nas nekoliko paragrafa ovde zanima, ali vam trebaju u kontekstu. Mogu da vam dam još nekoliko kopija i još kopija za sudije. I druga stvar u vezi sa prigovorima je sledeća. Ja sam juče rekao na koji način mislim da radim sa ovim svedokom i primetio sam da se amikusi nisu tome protivili. Možda Sud ima svoje vlastito mišljenje, međutim mislim da bi bilo poželjno da gospodin Ku bude ovde u sudnici i ja ću onda da sažmem njegov stav o izvesnom broju pasusa iz njegove izjave.

SUDIJA MEJ: U redu, prvo ćemo da saslušamo vaše argumente. Imamo ovde i pisane podneske tako da usmeni podnesci mogu da budu kratki i mislim da je onda praktično da se time pozabavimo odjednom. Istovremeno, dozvolićemo da gospodin Ku bude prisutan prilikom iznošenja argumenata.

TUŽILAC NAJS: Hvala.

SUDIJA MEJ: U redu, nastavljamo raspravu za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Da, izvolite.

TUŽILAC NAJS: Ne znam da li Pretresno veće želi da gospodin Ku da svečanu izjavu pre argumenata.

SUDIJA MEJ: Ne, ne, prvo ćemo da saslušamo argumente, a onda ćemo da čujemo svečanu izjavu. Izvolite.

TUŽILAC NAJS: Prvo pitanje materijala. Podneta su dva izveštaja i mislim da je svakom tom izveštaju dodat izveštaj koji je neznatno proširen tako što se fusnote povezuju sa tabulatorima. Ja sada radim sa verzijom koja nema tabulatore i nisam konvertovao svoja

obeležja u skladu sa ostalima, ali učinićemo onako kako to bude odgovaralo Pretresnom veću. Što se tiče drugog od ova dva izveštaja, tu je prvo postojala radna verzija, a onda konačna verzija. Ja naravno sada radim sa konačnom verzijom

SUDIJA MEJ: Da.

TUŽILAC NAJS: Ne znam da li se sada Pretresno veće usredsredilo na ovo prethodno pitanje, da li koristi prvu varijantu ili varijantu sa referencama. Budući da je paginacija malo različita, možemo to da saznamo i nešto kasnije.

SUDIJA MEJ: Ja imam zadnju verziju konačnog izveštaja.

TUŽILAC NAJS: Ne znam kojim redom želite da odgovorim na prigovore.

SUDIJA MEJ: Dozvolite mi da ja nešto kratko kažem. Mi smo imali priliku da pročitamo sve vaše argumente i ne želimo to još jednom da slušamo. Ako vi imate neke nove argumente, to ćemo da saslušamo.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja sam dodao još ovaj dodatni pravni izvor.

SUDIJA MEJ: Pa recite nam onda nešto kratko o tome.

TUŽILAC NAJS: To je odluka engleskog žalbenog suda od 3. jula u predmetu "Factortame" protiv državnog Ministarstva transporta (Factortame against the Secretary of State for Transport). Mislim da je sasvim nepotrebno da iznosim činjenice tog predmeta budući daje to komplikovan predmet koji se tiče španskih ribara i njihovih prava u Engleskoj (England). Na strani 19 i 20, govori se o situaciji veštaka. Na stranici 19, to je prva stranica u ovom kratkom izvodu koji sam vam dao pre celog izveštaja, iznose se fundamentalne dužnosti eksperta, u to ne moramo da ulazimo. Zatim,

na strani 20, pri vrhu strane citira se uvaženi sudija Ujedinjenog Kraljevstva (United Kingdom) Mej (May) u Predmetu Fild (Field) protiv Gradskog veća Lidsa (Field vs. The Leeds City Council) i tu su onda paragrafi 69 i 70 koji su, po meni, relevantni: "Što se tiče pitanja mišljenja i uopšteno", kaže ovde uvaženi sudija Mej, "ja se u potpunosti slažem sa državnim arhivarom da nema nikakve prepreke da odgovarajuća kvalifikovana osoba da svoje mišljenje, iako je zaposlena kod jedne od strana. Činjenica tog zaposlenja može da utiče na težinu tog svedočenja, ali to je već drugo pitanje." Zatim, u odluci se dalje kaže: "Ovo je odluka koja se može suprotstaviti opservacijama koje je izneo sudija Evans-Lomb (Evans-Lombe) u Liverpulu (Liverpool), u slučaju rimokatoličkih nadbiskupskih poverenika protiv Goldberga (Roman Catholic Archdiocesan Trustees vs. Goldberg). U tom predmetu, čini mi se da malo prebrzo čitam, dakle tu se radi o žalbi zbog zanemarivanja profesionalnih obaveza u odnosu na jedan savet koji je kraljevski savetnik koji je bio specijalista za poreze, dao podnosiocu tužbe. Branjenik je tražio da kraljevski savetnik, sa kojim je delio prostorije i koji mu je bio dugogodišnji prijatelj, dođe i svedoči u svojstvu eksperta. Pitanje da li taj čovek može da svedoči kao ekspert je bilo pomenuto odmah na početku suđenja. Sudija je odlučio da u tom trenutku ne razmatra prihvatljivost, nego da to razmatra kada bude donosio presudu. Sudija je zatim smatrao da je potrebno baviti se prihvatljivošću svedočenja takvog eksperta. On je zaključio da se takvo svedočenje ne može prihvatiti zbog zvanične politike koja je bila da pravda ne samo da se mora vršiti nego se i mora videti da se vrši. On je to izrazio na sledeći način: "Prihvatam da ni sekcija tri zakona iz 1972. godine ni vlasti ni ovlašćenja koja proizilaze iz toga ne isključuju da se takav ekspert pozove, kao i da bi jedan razumni posmatrač mogao onda da smatra da bi to moglo da utiče na stavove eksperta na taj način da bi oni mogli da idu u prilog toj strani na način koji nije doličan, koliko god zaključci tog svedoka bili, možda, neutralni. Pitanje ovde je pitanje činjenice, naime, razmera i priroda odnosa između predloženog svedoka i strane u procesu". Žalbeno veće je imalo drugačije mišljenje, kao što vidimo iz paragrafa 70, gde smatra da: "Nama se čini da ovaj

pasus primenjuje prema stručnom svedoku isti test očigledne pristrasnosti koji bi se mogao primeniti i na Tribunal." Iz toga ja zaključujem da se radi o sastavu Tribunala, to je moja opaska. Odluka u daljem tekstu glasi: "Mi ne verujemo da je ovaj pristup korektan. To bi neizbežno isključivalo mogućnost svedočenja nekog radnika da stručno svedoči u ime poslodavca. Stručno svedočenje se javlja u mnogim oblicima i vezano za mnoga različita pitanja. Uvek je poželjno da stručnjak ne treba da ima neki stvarni ili očigledan interes u ishod procesa u kojem svedoči, ali takva neutralnost nije automatski i uslov za prihvatljivost njegovog svedočenja. Tamo gde neki stručnjak ima ovaj ili onaj interes po pitanju ishoda slučaja, o tome bi što pre trebalo da se obavesti sud. Pitanje da li predloženom svedoku onda treba da se dozvoli da svedoči, treba razmotriti tokom vođenja slučaja. Razmatrajući to pitanje, sudija će morati da izvaži otvorene alternativne izbore ako se isključuje svedočenje stručnjaka...". Onda se usredsređuju na najbitniji cilj pravila engleske građanske parnice. Izvinjavam se prevodiocima što se zaboravim. Časni Sude, ta odluka se u potpunosti slaže sa argumentima. I ja tvrdim na osnovu zdravog razuma i sveg našeg iskustva da su svedoci, pogotovo u krivičnim suđenjima, veoma često, na neki način, uvek deo strane optužbe. Na primer, policajci, kriminalistički tehničari, patolozi, u takvim predmetima se uvek zapravo mogu opisati kao da pripadaju strani optužbe, budući da su zaposleni od strane istih državnih službi. I mi smo, isto tako, videli i u ovim predmetima pred ovim Sudom sasvim redovno pripadnike Tužilaštva ili ljude koji su u ugovorenom odnosu sa Tužilaštvom da ovde svedoče. Prema tome, ja znam da sada ne želite da ja ponovo ulazim u ono šta sam već rekao u našem pisanom izveštaju, međutim ova nedavna presuda mi se činila prikladna, budući da se tiče jednog od pitanja koje su otvorili amikusi i jednostavno potvrđuje naš stav. Naravno, u ovom predmetu amikusi ne tvrde da je gospodin Ku bilo šta osim eksperta i ja, dakle, pozivam da vi sada odlučite o ovom pitanju.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li postoji razlika između osobe koja je stalno zaposlena kod jedne strane i koja svedoči kao

ekspert za tu stranu i osobe koja je privremeno, *ad hoc*, zaposlena kao ekspert za tu stranu?

TUŽILAC NAJS: Pa tu postoji činjenična razlika, ali nema razlike principa.

SUDIJA ROBINSON: Znači iskaz oboje ljudi treba da bude prihvatljiv?

TUŽILAC NAJS: Svakako, jer se princip ne razlikuje. Ja pretpostavljam, možda u SAD, možda bi gospodina Šina (Shin) trebalo pitati za savet u vezi sa time, ali pretpostavljam da se u SAD ovi drugi svedoci obično više napadaju prilikom unakrsnog ispitivanja, budući da su oni zaposleni na *ad hoc* osnovu i zato se vrlo često pitaju o tome kakvu su nadoknadu primili za svoj rad. Te se stvari obično ne dešavaju u Engleskoj. Prema tome, u ovoj drugoj jurisdikciji se nezavisni stručnjak smatra obično sumnjivijim od internog stručnjaka. Međutim, što se tiče pravnog položaja, nema razlike u principu i nema nikakvog značaja za ovaj Predmet u kojem smo imali *ad hoc* eksperte, imali smo i referente za predmete u Tužilaštvu koji su svedočili i koji su svedočili, ako ne o ekspertizi, onda o stvarima koje su veoma blizu ekspertize. I to se sve navodi u našem izveštaju i navodimo mnoge druge primere pred ovim Sudom gde je upravo ova vrsta svedočenja bila primenjivana. Kada je reč o drugim stvarima i o drugim detaljima, ne znam da li želite da ja prođem kroz sve te detalje, ja sam ih obeležio. Čini mi se da bih želeo da naglasim samo još dve stvari u ovom trenutku. Prvo, priговор koji je iznet u vezi sa pitanjem da ekspert iznosi svoje mišljenje o dokazima koji su već izvedeni... Prvo, ovaj ekspert, kao i svaki drugi ekspert, uvek će priznati da su činjenična pitanja sasvim u rukama Pretresnog veća. Prema tome, stručno mišljenje eksperta uvek zavisi od toga da li će činjenični dokazi na kraju da budu prihvaćeni ili ne. Dobro, to je sasvim očito, ali želeo bih takođe još da kažem da treba da se ima na umu da je obično upravo to posao eksperta. Ako za primer uzmemo najpoznatijeg među tradicionalnim ekspertima, to je obično patolog na suđenju za ubistvo, koji

obično dolazi na kraju suđenja. On svedoči o mnogo stvari koje se zaključuju, koje stoje na raznim činjeničnim hipotezama koje su prizašle iz svedočenja.

SUDIJA MEJ: Međutim, ovde je prigovor da je veći deo onoga šta treba da kaže ovaj svedok tek komentar i ništa više od komentara.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja nisam shvatio da je kritika te prirode, ja sam više shvatio da je kritika koju su uputili amikusi kritika da se on bavi konačnim pitanjima i o tome ću još govoriti. Mislim da, ako pogledate na šta se tačno upućuje prigovor, da ćete onda videti da su to sažeci ili možda čak ponavljanja onoga šta govore sami dokumenti. Ponekad je to rezultat analize gospodine Kua, analize napravljene uz pomoć veštine koju on ima kao ekspert, a ponekad su to komentari. Na primer, pogotovo ako pogledate broj 2, sekcija "E" gde on govori o povezanosti lokaliteta zločina. On tamo govori o iskazima koji su već dati i izvodi zaključke iz toga. Međutim, naravno, sve šta on kaže, mi i on priznajemo u potpunosti da zavisi od činjeničnih nalaza koje će da donese Pretrešno veće. On upravo radi ono što i drugde rade eksperti. Možda bismo kao primer trebali da uzmemo drugog standardnog eksperta u običnim domaćim suđenjima, a to je, na primer, forenzičar koji se bavi navodima u građanskim parnicama koje se zasnivaju na telesnim povredama. Obično se fizički simptomi osporavaju i na kraju Sud mora da oceni šta je istinito u tom svedočenju i onda ekspert dođe da svedoči i onda on kaže: ako su ti simptomi istinito opisani, onda je stvar takva i takva. Ako su simptomi pogrešno opisani, onda naravno moje mišljenje nema vrednost. To je sasvim jedna standardna stvar i sudije se time stalno bave. Kao što sam ja, eto, već obelodanio putem moja dva jednostavna primera, a to se odvija pred porotama i pred sudijama, jer kad je suđenje pred porotom, sudije mogu poroti da daju uputstva i mogu joj reći da ekspertsko svedočenje treba povezati sa pravilnim stvarima na koje se ono odnosi.

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da se ponekad iznosi prigovor da je mišljenje koje se daje mišljenje za koje nije potrebna ekspertiza.

TUŽILAC NAJS: Da, mislim da to stoji negde pri kraju, budući da prigovora ima toliko mnogo. Samo čas da pogledam, nisam to tačno video, samo trenutak. Mislim da se to odnosi na drugi izveštaj. Da, evo ova varijanta izveštaja koju ja imam, to je drugi izveštaj na strani 13.837. Možda bi bilo bolje da vam to drugačije opišem, to je drugi izveštaj, drugi deo od odeljka "C", strana 13. Paragraf 18, to je, čini mi se, jedan od primera koji ste vi imali na umu.

SUDIJA MEJ: Izvinjavam se što vas prekidam, ali mislim da je bolji primer pet stranica dalje, na strani 18, paragrafi 25 i 26, gde je sve šta svedok radi da iznosi komentare o iskazu. Na primer, general Drevenkijevič (Karol John Drewienkiewicz) je ponudio svoje profesionalno vojničko mišljenje.

SUDIJA KVON: To je deo "2B".

TUŽILAC NAJS: Da, izvinjavam se. Znači kad misli da se kaže dalje, misli da se kaže, u stvari, pre. Dobro, znači... A ne, ne, nisam to našao. 2B paragrafi, paragrafi 26, dobro, imam to. Izvinjavam se što sam vas prekinuo.

SUDIJA MEJ: Ja jednostavno kažem da je tu komentar o svedoku koji ne iznosi stručno mišljenje nego jednostavno normalni komentar i da je na nama da te stvari utvrdimo.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, naravno da je procenjivanje dokaza u vašim rukama, to svi prihvatamo, ali ono šta ovaj svedok ovde identifikuje je simetrija sličnosti između iskaza koje je dato u ovoj prilici i doktrine o kojoj on govorio na *de iure* osnovama u prvom delu njegovog izveštaja, gde pokazuje kako se to dvoje slaže. I kad je reč o ovakvoj temi, veoma je važno da Pretresno veće zna da su to stvari koje ponekad želim da mi svedoci kažu i radi se jednostavno o tome da postoje dokazi za koje on smatra da su u

suprotnosti sa doktrinom VJ u određenom području. Prema tome, imamo doktrinu, imamo i iskaz generala Drevenkijevića koji se s tom doktrinom poklapa. Ne, nisam našao nikakav dokaz koji bi pokazivao suprotno, a to je ...

SUDIJA MEJ: Međutim, tu je još jedan problem. Radi se o tome da su to stvari o kojima bi vi trebali da iznosite vaše argumente. Na vama je da na kraju Predmeta sve te stvari povežete zajedno i da nam to uobličite u argument. Nije na svedoku da to radi.

TUŽILAC NAJS: Ja ću to sigurno i da uradim. Međutim, mi, uz dužno poštovanje, sugerišemo da, kao prvo, nema ničeg lošeg u tome što se to nalazi u izveštaju i to se tu nalazi kako bi se razmotrilo ili kako biste vi samo prešli preko toga i rekli: "Mi ćemo već sami o tome da razmislimo". Ali vrlo je korisno da postoji dokaz da ovde imamo nešto što je predato kao dokaz i, u stvari, to je nešto što se uklapa u ono o čemu sam odlučio, mislim da to imate, da je to stvar stručnog mišljenja, doktrina VJ. Te stvari se poklapaju. I to je i u našem podnesku, bolje je da to imate od eksperta nego da to dobijete samo od mene.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, ja se slažem sa sudijom Mejom da je to jedna stvar koju treba da obradite u svojoj završnoj reči. Nema nikakvog veštačenja koje nam je potrebno da bismo videli šta se poklapa sa drugim. To je pravni argument.

TUŽILAC NAJS: Ako je najmanje dvojica od vas tog mišljenja, onda smatram da možda i nema mnogo svrhe da više o tome kažem. Nije da pokušavam da brojim, ali se jednostavno vraćam na svoj primer ...

SUDIJA KVON: Ima nas trojica koji tako mislimo.

TUŽILAC NAJS: Trojica vas. Neću to sada ponovo da prikazujem. Uzmite jedan drugi tipičan primer, najtipičniji primer. Jedan tipičan primer koji se tiče predmeta gde se radi o ubistvu, gde veštači

sem patologa i psihijatar koji se bavi pitanjima neuračunljivosti. ili psiholog u nekom ograničenom svojstvu. On će objasniti poroti test i objasniće im koje indicije treba tražiti i onda će reći: "Pa, koliko shvatam, bilo je svedočenja", ili "bio sam u sudnici i čuo sam svedočenje o tome. Ako se ono prihvata, onda se to uklapa u teoriju". Svi shvataju da on kada to izgovori, ne meša se ni u čije osporavanje činjenica. I zaista su porote, naravno, pažljivo usmeravane u takvim slučajevima, pa je na vama da odlučite o činjenicama i onda primenite pravni test. Ali on kaže: "Pa, postoji test. Ako se prihvata da se takvo ponašanje javilo, onda se to uklapa". Dakle ono šta se ovde dešava je potpuno standardno. I ako mogu da primetim, amikusi u svom izveštaju su bili dosta iscrpni i sveobuhvatni u svojim prigovorima, ali pri tom se ne žale da postoji, da se nanosi neka šteta optuženom unošenjem ovih izveštaja veštaka jer ovde imamo trojicu sudija, profesionalnih sudija i vi ste apsolutno sposobni da odredite koji vam je deo izveštaja prihvatljiv, a koji ne treba uzeti u razmatranje. Međutim, po našem mišljenju obim ovog izveštaja je sasvim prikladan za stručnost ovog veštaka i za pravila koja se na to odnose. I još jedna stvar, dosta se prigovara o stvarima za koje kaže da su konačno pitanje o kome treba da se odluči. Ja mislim da se sada u većini jurisdikcija veštacima dozvoljava da svedoče o konačnom pitanju predmeta. Mi nismo citirali jedan takav predmet, jer se nigde ne kaže da oni koji odlučuju o predmetu, čak ni u slučajevima gde se radi o poroti, treba da budu zaštićeni od mišljenja sa strane, to je prošlost, čak i za porote. Pa tako da se vratim na pitanje neuračunljivosti, iako je fikcija povlačenja paralele između konačnog pitanja iz usta eksperta i odluke porote odavno zastarela, to jest ta fikcija je već decenijama mrtva i ljudi od tada svedoče o konačnom pitanju. I tako tačka jedan, konačno pitanje, samo po sebi nije osnov za prigovor. Iako prijatelji suda tvrde da se ovde radi o nekoliko konačnih pitanja, to nije slučaj. Konačno pitanje je kriv ili nevin po pitanju određenog krivičnog dela iz optužbe i uvek možete da pokušate da kažete da je nešto konačno pitanje, ako je ono deo sveukupnog dokaznog materijala. A razna pitanja kojima se bavio gospodin Ku nisu konačna pitanja. Konačno pitanje je pitanje da li je neko kriv ili nije kriv. I zbog

toga je, naravno, ovaj primer neuračunljivosti uvek tako dobar, jer u suđenju za ubistvo gde se priznaje da se ono dogodilo i gde je jedino pitanje pitanje neuračunljivosti, to pitanje neuračunljivosti utiče na presudu, da li je jedno ili drugo. I zbog toga je, ja mislim, dovoljno dugo za eksperte bilo neprihvatljivo da kažu: "Pa moje je mišljenje da je ovaj optuženi neuračunljiv". Ali čak i to je zastarelo. Ali mi nismo ni blizu takve teritorije kada je u pitanju materijal gospodina Kua ovde koji se bavi mnogim pitanjima. Utrošio sam dosta vremena, ali se nadam da će to da bude od pomoći. Uz naše dužno poštovanje, pravi način bi bio da se prihvate izveštaji ovakvi kakvi jesu. Prijatelji suda će uvek da imaju mogućnost da, kao što su juče predvideli, iznose svoje stavove ukoliko ih svedok ne zadovoljava ili vas, ali na vama je da odlučite da ono šta on čini nije ono šta prijatelji suda sugerišu da on čini i kada dođe vreme za to da odlučite da nema prepreka da se ovi izveštaji prihvate u celosti. Da li još nešto mogu da pomognem?

SUDIJA MEJ: Hvala, gospodine Najs. Gospodine Vladimirov (Vladimiroff), imate li vi nešto da dodate?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Hvala, časni Sude, nemam puno. U stvari, ovo nije prvi izveštaj koji nas najviše zabrinjava. Opis objektivnih činjenica gde se govori kako su vojska, MUP i lokalna odbrana funkcionisali i postojali, su jedan deo ovog izveštaja i mi smo podneli neke informacije o tom izveštaju takođe. Međutim, naš glavni prigovor je na drugi deo izveštaja. Taj drugi deo izveštaja je više nalik na jednu belešku koju bi pravni referent mogao da napravi za Sud ili za sudije, za njihovo razmatranje i tu se, zapravo, govori o pitanjima za koje mi smatramo da su pitanja o kojima treba da odlučuje Sud, a ne da ih obrađuje veštak, jer on u svom izveštaju zapravo pravi pregled dokaznog materijala koji je on lično proučavao i onda komentariše taj dokazni materijal na jednom nivou za koji mi smatramo da uopšte ne zahteva nikakvo veštačenje ili mišljenje stručnjaka. Sad bih da rezimiram koja su to pitanja. Nas najviše brine, kao što sam rekao, da oba izveštaja predstavljaju pregled izvesnih tema o kojima treba da odlučuje Sud, a ne da ih

obrađuje veštak. Mi smo ovde izneli svoje mišljenje da bi veštačenje bilo prihvatljivo samo ukoliko bi pomagalo Sudu u nekim pitanjima koje zahtevaju stručno znanje, a koje same sudije nemaju. U tom pogledu smo se pozvali na jedan raniji predmet i tvrdimo da veštačenje nije potrebno konkretno u pitanjima koja se tiču činjenica i ne zahtevaju da se o njima iznosi mišljenje stručnjaka kao što je pravilno rekao sudija Robinson (Robinson). To su pitanja, kao što smo mi utvrdili, koje je vrlo lako razumeti i za koje nam nije potrebna pomoć veštaka. Amikusi su zaista pokrenuli pitanje stalnog zaposlenja svedoka u Tužilaštvu. Hteo bih da kažem da sama činjenica zaposlenja ne diskvalifikuje čoveka kao svedoka i slažemo se sa presudama u *Slučaju Tadić*. Kao što je reklo Tužilaštvo, ovde je sasvim drugačiji problem u pitanju. Pitanje je, međutim, da li bi jedan veštak trebalo da se nudi da nešto dokaže umesto da jednostavno iznese svoje stručno mišljenje. Mi smo ukazali na neke slučajeve gde se radi upravo o tome da se svedok sam nudi kao veštak. I mi tvrdimo da se na ovaj način ipak oštećuje optuženi, da se radi o izvesnoj pristrasnosti. Naravno, o tome će odlučivati Sud. Mi ne tvrdimo i ne prigovaramo u tom smislu da treba sasvim isključiti takve svedoke. Međutim, ovakvi slučajevi nas ipak brinu. Mi smo takođe tvrdili u svom podnesku da je izvesni veštak doneo neke zaključke za koje nema prikladne osnove i koji izlaze van okvira njegove stručnosti. Međutim, smatramo da je konačni test njegove stručnosti sledeće: jedan ekspert može da pomogne Sudu tako što će da govori najstručnije što može na osnovu svog znanja o nekim pitanjima o kojima mi ovde raspravljamo, tako što će da pregleda materijale koji mu se daju na uvid. Takođe tvrdimo da veštak ne može da pravi sam neke procene tako da jednostavno izvlači zaključke iz dokaznog materijala iz neke perspektive koja ne ulazi u njegovu stručnu oblast. Na primer, gospodin Ku je vojni ekspert. Međutim, nije stručnjak one vrste koja može da govori o pravnim pitanjima ili o ustavnom pravu. To su sasvim druge stvari. Naravno, Sud je taj koji treba da proceni dokazni materijal koji ima pred sobom. Veštak ne treba da bude zamena za advokata, za tužioca i smatramo da on ne može da uz svoje mišljenje nudi i svoje zaključke o pravnim aspektima. Iz svih tih razloga smatramo

da je ovaj svedok izneo neka mišljenja i zaključke koje ne spadaju u njegovo stručno polje. I zbog toga želimo da Sud razmotri ove naše prigovore.

SUDIJA MEJ: Hvala, gospodine Vladimirov. Gospodine Miloševiću, ovo je usko pitanje o kome vi imate pravo da nam se obratite, a pitanje je da li treba da prihvatimo ovaj dokazni materijal ili ne. Naravno, imaćete priliku da unakrsno ispitajte ovog svedoka, tako da ne treba da ulazite u njegovu kvalifikaciju, ovde se radi samo o pravnom pitanju. Ali, naravno, možete da nam iznesete svoje argumente ako želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ću ovo da komentarišem neuporedivo kraće nego bilo ko ovde. Ne vidim da iko može da ospori da je osnovna karakteristika sudskog eksperta, pred legalnim sudovima bilo gde u svetu, nepristrasnost. Pretpostavljam da to nije sporno, a ovde je potpuno jasno da službenik Tužilaštva koji ima zadatak za koji je plaćen da dokazuje ono što druga strana tvrdi, ne može da se smatra nepristrasnim. Međutim, na ovom konkretnom slučaju se pojavljuje, u stvari, jedna jasna slika cele konstrukcije. Ovde se vidi da ova lažna tužba uzima svoje tvrdnje kao dokaz svojih tvrdnji. To je jedan specifičan *perpetuum mobile* koji je, ovde vidimo, veoma jasno demonstriran. Štaviše, to da Tužilaštvo uzima svoje tvrdnje kao dokaz svojih tvrdnji, čini to preko svojih službenika u ulozi svedoka. Tako da je to, rekao bih, kršenje nad kršenjima osnovnih pravila koja važe za nepristrasnost u posmatranju i utvrđivanju bilo kakve istine, što je posao nekog legalnog suda. Međutim, kada je o ovoj instituciji reč, ja se svakako neću iznenaditi ako ovom "svedoku", svedoku kažem pod navodnicima, jer se o svedoku ovde ne može ni govoriti, bude dozvoljeno da svedoči i da se ti njegovi iskazi uzmu kao merodavni. Čak bih samo dodao da je gospodin Najs maločas govorio, ne mogu da ga baš citiram, ali parafraziram, mislim tačno, da zaposlenje, znači to da je dotični svedok zaposlen kod Tužilaštva, navodeći ovaj primer iz engleskog pravosuđa, ne mora da onesposobi i diskvalifikuje svedoka, ali kaže zaposlenje utiče na težinu svedočenja. U tome i jeste stvar.

Cela poenta u nečijem svedočenju, pogotovo ovde gde se pokazuje čitav kaleidoskop lažnih svedoka, jeste u težini tog svedočenja. Ovakvo "svedočenje", takođe kažem pod navodnicima, jer uopšte nije reč o svedočenju, nema nikakvu težinu i ja sam siguran da je to jasno svakome i da je to jasno i vama, ali vi verovatno imate svoje kriterijume po kojima ćete o tome odlučiti. Ja sam se o tome već više puta izjasnio, vidim da i amikusi nisu vrlo kategorični, ovi vaši prijatelji suda nisu vrlo kategorični u zastupanju svog sopstvenog stava, ali samo bih citirao njihov stav koji kaže, iz materijala na strani 2, njihovog podneska, kaže: "Međutim, postavlja se suštinsko pitanje nezavisnosti svedoka i činjenice da Tužilaštvo koristi usluge svog službenika da svedoči kao veštak". Kakvog li apsurd. Gospodin koji je zaposlen kao vojni analitičar u Tužilaštvu od juna 1999. godine. S obzirom na taj status zaposlenog u Tužilaštvu, amici curiae su mišljenja da obaveza nepristrasnosti koja važi za veštake kada daju iskaze kao veštaci, može da bude kompromitovana. Oni nisu vrlo, kako bih rekao, energični u ovom stavu, ali jasno da čak ni vaši prijatelji nisu mogli da ga zanemare. Mislim da neki dalji komentar nije potreban. Hvala lepo.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Međunarodni sud ima priliku da ovo razmotri. Gospodine Najs, imate li nešto da dodate?

TUŽILAC NAJS: Ne, ništa posebno.

SUDIJA MEJ: Ja ću da vam saopštim našu odluku. Treba da kažem da je Pretresno veće imalo priliku da pročita pisane podneske i da ih prouči i sada je upravo imalo priliku da čuje i vaše usmene argumente. Sada vam saopštavam odluku. Prvo pitanje je pitanje nezavisnosti veštaka, da li je u redu da svedok koji je zaposlen kod jedne od strana u postupku ima pravo da svedoči kao ekspert, imajući u vidu da je njegova nezavisnost time umrljana. Pretresno veće je razmatralo ovo pitanje kao i primedbe amikusa i primedbe optuženog, ali ipak dolazi do zaključka da se ovde ne radi o pitanju

prihvatljivosti, već se radi o tome kakvu težinu treba pridati svedočenju ovakvog svedoka. U ovom mišljenju nas takođe potkrepljuje i presuda koju su nam upravo pokazali iz Žalbenog suda Engleske i Velsa (Court of Appeal of England and Wales) o suđenju između firme "Factortame" protiv Ministarstva za transport (Secretary of State for Transport) iz 3. jula 2002. godine, gde sudija lord Mej iznosi svoje mišljenje o svedočenju eksperata. Što se tiče veštačenja uopšte, ne postoji nijedan dobar razlog da osoba koja je dovoljno kvalifikovana ne svedoči samo zbog toga što je stalno zaposlena kod jedne od strana u postupku. Činjenica je da njegovo ili njeno zaposlenje može uticati na težinu koja se pridaje tom svedočenju, ali to je sasvim drugo pitanje. I u ovom predmetu "Factortame" Žalbeno veće je odlučilo da svedočenje veštaka može da ima razne oblike i da je uvek poželjno da veštak nema nikakvog, ni prividnog ni stvarnog interesa za ishod postupka, ali takva nezainteresovanost nije automatski preduslov za prihvatljivost njegovog svedočenja. Mi se slažemo sa ovim primedbama. Sledeći osnov za prigovore amikusa je to što neke od izjava i zaključaka u izveštaju nemaju odgovarajuću činjeničnu osnovu, a to je, po našem mišljenju, još jedna stvar koja se tiče težine koju će dobiti ovo svedočenje na kraju, a ne stvar prihvatljivosti. Najvažnija primedba protiv ovakvog svedočenja se zasniva na tome da se ono odnosi upravo na ona pitanja o kojima Pretresno veće treba da donese svoju odluku ili na ono šta mi nazivamo konačnim pitanjem, krajnjim pitanjem. Pretresno veće prvo želi da kaže, konstatuje, da kao što je pravilno rekao tužilac, doktrina o krajnjem pitanju je nešto šta se uglavnom odnosi na pravosuđa kakva imamo u Engleskoj i anglosaksonskim zemljama, a prevaziđeno je u drugim jurisdikcijama. Na primer, pravila o svedočenju u saveznim sudovima SAD dozvoljavaju svedocima da svedoče o krajnjim pitanjima, to je pravilo 704A, a u Velikoj Britaniji, u predmetu "Stokwell", 97, Izveštaji Žalbenog suda 260, Žalbeni sud je ukinuo raniju zabranu svedočenja o krajnjim pitanjima. Isto tako u predmetu "M v. R" 1996, 4 "All England Reports" 238, opet je Žalbeno veće dozvolilo takvo svedočenje u građanskim parnicama. Prema tome, pravilo koje jednostavno predviđa da neki svedok ne može

da svedoči o ovakvim pitanjima ili da daje mišljenje o stvarima o kojima konačnu odluku donosi Pretresno veće, a to je da li je optuženi kriv ili nije kriv, takvo pravilo je sada već veoma zastarelo i, prema tome, Pretresno veće smatra da nije održivo u nekom međunarodnom sudu gde se Pretresno veće sastoji iz profesionalnih sudija koji su i te kako sposobni da sami odluče o stvarima, čak i ako im je svedok ponudio neko mišljenje. Dodao bih da se mora bez sumnje pretpostaviti, da mora da je slučaj da je pravilo u jurisdikcijama običajnog prava uvedeno u svrhu zaštite porote. Konačno, pošto se već pomenulo, Pretresno veće je u slučajevima Kordić i Čerkez isključilo određeno svedočenje izvesnog gospodina Sigara (Cigar) vezano za konačna pitanja. Međutim, to se može razlikovati kao odluka za određene činjenice u tom slučaju gde je Pretresno veće komentarisalo da je izveštaj eksperta bio pun zaključaka i izvoda i ne bi pomoglo Pretresnom veću, jer se nije radilo o dokazima probativne vrednosti pod Pravilom 89(C) Pravilnika o postupku i dokazima. Na stranicama 13.305 do 13.307 transkripta možemo da nađemo gde se pominju Kordić i Čerkez. S druge strane, u ovom ovde slučaju se ne radi o tome da neki izveštaj vrvi od zaključaka, kao što je to bio slučaj sa Kordićem. Ima ih veoma malo i Pretresno veće smatra svedočenje relevantnim i od probativne vrednosti po Pravilu 89(C). Međutim, Pretresno veće će isključiti neke delove izveštaja koji su zasnovani na zapažanjima ili pitanjima i komentarima optuženog tokom unakrsnog ispitivanja ili na zapažanjima o svedočenju drugih svedoka. Kad je reč o pitanjima i komentarima optuženog, Pretresno veće konstatuje da to nisu dokazi. Mi smo to dosta često isticali optuženom, da ono šta on kaže u unakrsnom ispitivanju nije dokaz. To su tek retorička ili hipotetička ispitivanja i prema mišljenju ovog Pretresnog veća, nije prikladno da se komentari u izveštaju veštaka, odnosno eksperta zasnivaju na takvim stvarima, na onome šta govori optuženi. Kad je reč o zaključcima eksperata donetim na osnovu iskaza koje su dali drugi svedoci Tužilaštva, u nekim slučajevima ti komentari nisu ništa više nego procena iskaza i argument sa tim u vezi. A na Pretresnom veću, a ne na ekspertu je da napravi takvu procenu. Iz tih razloga se izuzimaju sledećih sedam paragrafa iz drugog dela

izveštaja. Možda bi bilo dobro da i advokati i svedok uzmu izveštaj dok ja čitam te paragrafe. Prvo, sekcija "B", strana 1, paragraf 1, treća rečenica i citat koji sledi, znači rečenica koja počinje sa: "Postoje navodi da je taj princip bio prihvaćen..." i zatim sledi nešto iz transkripta. Dakle, to se izuzima. Zatim pod brojem 2, strana 18, u delu "B", paragraf 25, to je opet jedan komentar, to je komentar optuženog i ceo taj pasus treba da se izuzme. Sledeći paragraf sadrži neprikladan komentar, to je mišljenje Pretresnog veća o iskazu jednog svedoka, pa će i taj paragraf da se izuzme. Zatim strana 20, paragraf pri dnu strane, paragraf 31, prva linija u tom paragrafu koja počinje sa "I ono šta je optuženi u tom smislu rekao...", zajedno sa fusnotom 53, to se takođe tiče onoga šta je rekao optuženi i to se izuzima. Paragraf, odnosno odeljak "C", paragraf 6 na strani 5, deo drugi C(5), druga i treća rečenica u paragrafu 6, tu se opet radi o komentaru eksperta o stvarima o kojima odluku treba da donese Pretresno veće. Znači rečenica koja počinje sa: "Veoma slična taktika...", pa sve do rečenice koja počinje sa: "I pukovnik Caglinski (Richard Ciaglinski)". Zatim odeljak "C", strana 13, paragraf 18, treća rečenica koja počinje sa: "Svedoci poput generala Mezoneva...", a završava sa "za konkretne lokalitete iz optužnice" i ta se rečenica izuzima na istoj osnovi, jer se radi o argumentima i o nečemu o čemu treba da odluči Pretresno veće. I konačno odeljak 2(D), prva strana, paragraf broj 1, A i B, znači od rečenice koja počinje sa: "U svojim svedočenjima pukovnik Ričard Caglinski", to je, znači, paragraf A i zatim na drugoj strani, na mestu gda završava paragraf "B", argument koji podržava ovu tvrdnju bi trebao da bude iznet na privatnoj sednici. Dakle, oba ta podparagrafa su izuzeta. Mišljenje Pretresnog veća je da se tu radi o argumentima i komentarima i da nije prikladno da takve komentare i argumente iznosi ekspert i da je to nešto o čemu će Pretresno veće da donese odluku kada za to dođe vreme. Dakle, uzevši u obzir ove izuzetke, ostatak iskaza se uvrštava u spis.

TUŽILAC NAJS: Hvala. Ja bih zamolio sada da svedok pročita svečanu izjavu i da nam da svoje osnovne biografske podatke i zatim do sutra nećemo da imamo sa njim kontakta.

SUDIJA MEJ: Evo, on je spreman, molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK KU: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi se zovete Filip Ku?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Ku, vi ste zaposleni u Tužilaštvu kao vojni analitičar?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko godina radite taj posao?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Otprilike tri godine, počeo sam u junu 1999. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi ćemo za koji trenutak da se pozabavimo vašom karijerom. Recite mi sada, vojni analitičar koji radi u Tužilaštvu, koje kategorije materijala pregleda, uopšteno govoreći?

SVEDOK KU – ODGOVOR: To su materijali vojne prirode, a izvori tih informacija dolaze iz celog niza izvora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dajte nam neki primer kako bi oni koji prate ovu raspravu mogli da imaju neku predstavu o tome. Ponekad će to da budu vojna naređenja?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Da. Ja sam u ovom Predmetu imao na raspolaganju niz vojnih naređenja koja je izdala Vojska Jugo-

slavije i Vrhovna komanda VJ. Isto tako koristio sam se javnim materijalima, a to je, između ostalog, nedeljnik Vojske Jugoslavije pod nazivom "Vojska", zatim zakonodavstvo Savezne Republike Jugoslavije i Srbije koje mi imamo u Tužilaštvu. To su, dakle, neki primeri pisanog materijala kojima sam se služio prilikom sačinjavanja ovog izveštaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste vojnik, zar ne ili ste bili vojnik?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Da, bio sam vojnik.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko godina ste bili vojnik?

SVEDOK KU – ODGOVOR: 10 godina bio sam obaveštajni oficir u kanadskoj vojsci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Od kada do kada?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Počeo sam da radim 1988. godine, a prestao sam da radim 1999. godine kada sam počeo da radim ovde u Tužilaštvu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste sve to vreme bili obaveštajni oficir. Objasnite nam, sasvim jednostavno, šta radi jedan obaveštajni oficir u vašoj vojsci i na osnovu kojih materijala?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Glavni zadatak obaveštajnog oficira je da proceni razne informacije i da za komandanta sastavi sliku o tome šta se dešava na terenu. Osim toga šta se dešava na terenu, obaveštajni oficir obično ponekad utvrđuje strukturu i organizaciju strane koja je suprotstavljena njegovom komandantu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Obaveštajni podaci o tome šta se dešava na terenu mogu da se odnose na vaše snage, na snage druge strane i na savezničke strane. Da li se to odnosi na sve tri kategorije ili na samo dve?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Obično se to odnosi samo na neprijatelja, dakle onu stranu koju zovemo "neprijatelj".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tokom 10 godina dok ste radili taj posao, vi niste aktivno učestvovali u bitkama. Recite nam kakve ste materijale imali koji su bili slični ili različiti od materijala sa kojima ste radili ovde?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Imao sam na raspolaganju materijale o doktrini, to su materijali koji daju informacije o doktrini i načinu na koji funkcionišu razne vojske. Taj materijal nije dolazio tačno iz istih izvora, kao što su to izvori kojima sam se koristio ovde prilikom sastavljanja ovog izveštaja. Međutim, priroda tih informacija bila je slična.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, mislim da moramo vrlo brzo da završimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja mislim da ću da završim za par rečenica. Vi ste u vašoj biografiji koja stoji na raspolaganju Sudu i koju mi nismo zaveli u spis objasnili vaš radni vek obaveštajnog oficira i pomenuli vojne škole koje ste pohađali kao i položaje koje ste zauzimali. Možda ću na to još da se vratim, ali recite mi, kad ste se penzionisali, koji ste imali čin?

SVEDOK KU – ODGOVOR: Imao sam čin kapetana kad sam penzionisan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na kom ste tačno položaju tada radili?

SVEDOK KU – ODGOVOR: U tom trenutku vodio sam jedno obaveštajno odeljenje u jednoj rezervnoj jedinici u zapadnoj Kanadi (Canada).

SUDIJA MEJ: U redu, sada prekidamo sa raspravom. Gospodine Ku, moram formalno da vas upozorim da ne smete ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju sve dok se ono ne privede kraju. To se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva.

SVEDOK KU: Svakako, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Sada prekidamo raspravu i nastavljamo sutra u 9.00.